

รูปแบบของอาชญากรรมบัตรเครดิตและกลไกของรัฐที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน
และปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต

4.1 รูปแบบและลักษณะของอาชญากรรมบัตรเครดิต

จากการศึกษาข้อมูลจากคำพิพากษาของศาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ศูนย์ป้องกัน
และปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน กรมตำรวจ, กองคดีเศรษฐกิจและ
ทรัพยากร กรมอัยการ รวมถึงจนถึงธนาคารพาณิชย์ และบริษัทผู้ประกอบการเกี่ยวกับบัตร
เครดิต สามารถสรุปรูปแบบของอาชญากรรมบัตรเครดิตได้ 5 รูปแบบ คือ

4.1.1 บัตรหายหรือบัตรถูกลัก (LOST OR STOLEN CARD, MAIL
INTERCEPT) ได้แก่กรณีสมาชิกบัตรทำบัตรเครดิตหล่นหาย หรือถูกลักทรัพย์สินอื่น ซึ่งอาจ
รวมถึงบัตรเครดิตด้วย เมื่ออาชญากรได้บัตรเครดิตเหล่านี้มาก็จะรีบนำไปใช้ซื้อสินค้าที่สามารถ
ขายต่อได้ง่ายในทันที เนื่องจากบัตรเครดิตเหล่านี้มีระยะเวลาที่สามารถใช้ได้ไม่นาน เพราะ
เมื่อสมาชิกบัตรรู้ว่าบัตรเครดิตของตนหายหรือถูกลัก ก็จะแจ้งธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร
ให้ยกเลิกบัตรเครดิตนั้นทันทีด้วยการลงข้อมูลของบัตรไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ควบคุมไปยังเครื่อง
ตรวจสอบบัตรอัตโนมัติ ณ จุดขายอีกที่หนึ่ง เมื่อมีผู้นำบัตรเครดิตนั้นมาใช้ก็จะสามารถทราบได้
ทันที และสามารถแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้จับกุมผู้นำบัตรเครดิตมาใช้ได้ในเวลาอันรวดเร็ว

กรณีที่บัตรหายหรือถูกลักนี้ อาจแบ่งได้เป็นสองลักษณะคือ

ก. บัตรเครดิตสูญหายก่อนถึงมือสมาชิกบัตร กรณีนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่
ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร ส่งบัตรเครดิตโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่สมาชิกบัตร
ในครั้งแรกเมื่อเริ่มเป็นสมาชิก หรือต่ออายุบัตรให้แก่สมาชิกบัตร แต่มีการลักบัตรเครดิตนั้น
ในระหว่างที่ทำการส่ง ทำให้สมาชิกบัตรไม่ได้รับบัตรเครดิตนั้น และไม่ทราบว่าทางธนาคาร
หรือบริษัทผู้ออกบัตรได้ส่งบัตรเครดิตมาให้ เมื่อพวกเขาชญากรลักบัตรเครดิตมาแล้ว

ก็จะลงลายมือชื่อบนหลังบัตรแล้วนำบัตรนั้นไปใช้ ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรจะไม่สามารถทราบได้ว่าผู้นำบัตรเครดิตมาใช้ไม่ใช่เจ้าของบัตรที่แท้จริง เนื่องจากลายมือชื่อที่ลงในใบบันทึกการขายเมื่อซื้อสินค้า เหมือนกับลายมือชื่อที่ลงบนหลังบัตรเครดิตนั้น

ในเรื่องการลักบัตรที่อยู่ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์นั้น ทางการสื่อสารแห่งประเทศไทย ได้เปิดเผยถึงกรณีนี้ว่า ไม่มีมาตรการพิเศษนอกเหนือจากที่ให้ความปลอดภัยเท่ากับไปรษณีย์ภัณฑ์ทั่วไป การดูแลไปรษณีย์ภัณฑ์จะแบ่งตามประเภท เช่น จดหมายธรรมดา และจดหมายลงทะเบียน ซึ่งในหลักการ ต้องให้ความสำคัญเรื่องบัตรเครดิตเท่ากับไปรษณีย์ภัณฑ์อื่น ๆ³⁴

ปัญหากรณีบัตรเครดิตหายทางไปรษณีย์ ส่วนหนึ่งเป็นความผิดของสมาชิกบัตรที่ส่งคืน ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเมื่อต้องการแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลบนบัตร เช่น แก้ไขชื่อ นามสกุล การส่งบัตรคืนนั้นทำโดยส่งทางจดหมายธรรมดาโดยไม่ได้ลงทะเบียน และไม่ได้ตัดบัตรออกเป็นสองส่วน เมื่อเป็นจดหมายที่ไม่ได้ลงทะเบียน ทำให้การสื่อสารไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสูญหายไปเมื่อใด

ในส่วนของการสื่อสาร มีข้อบังคับให้ที่ทำการไปรษณีย์แต่ละแห่งมีเจ้าหน้าที่ในการสุ่มตรวจว่าจดหมายธรรมดาถึงมือผู้รับหรือไม่ ด้วยการจดรายชื่อของผู้รับที่น่าสนใจ หรือเป็นผู้รับของไปรษณีย์ที่เป็นบัตรเครดิต แล้วส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบว่าได้รับไปรษณีย์นั้นหรือไม่ แต่ก็สามารถทำได้ในวงจำกัด เพราะการสื่อสารขาดแคลนเจ้าหน้าที่ ทำให้การสุ่มตัวอย่างไม่ละเอียดนัก³⁵

³⁴ หนังสือพิมพ์แนวหน้า (24 มิถุนายน 2530), หน้า 5

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12

ช. บัตรเครดิตสูญหายจากการครอบครองของเจ้าของบัตร กรณีนี้เกิดได้โดยสมาชิก บัตรทำหล่นหาย หรือลืมทิ้งไว้ หรือถูกลักไปพร้อมกับทรัพย์สินอื่น นอกจากนี้ยังมีการกระทำผิดอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเกิดกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คือ พวกอาสาญากรจะร่วมมือกันเป็นกระบวนกร มีนายทุนซึ่งประกอบธุรกิจรับหน้าทุนหลัง นายทุนนี้จะจ้างชาวต่างชาติและมัคคุเทศน์ มาช่วยดำเนินการ โดยร่วมมือกับเจ้าของเกสต์เฮ้าส์ เช่นกรณีเกสต์เฮ้าส์ในจังหวัดเชียงใหม่ วิธีการที่ใช้คือ ชักชวนให้นักท่องเที่ยวที่มาพักในเกสต์เฮ้าส์ออกท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมไปเที่ยวป่าและล่องแก่ง พวกอาสาญากรที่เป็นเจ้าของเกสต์เฮ้าส์จะแนะนำให้ฝากสิ่งของมีค่า บัตรเครดิต และหนังสือเดินทางไว้กับตู้รับรษณีย์ของเกสต์เฮ้าส์ ที่มีไว้บริการอาสาญากรจะทราบกำหนดระยะเวลาว่าสมาชิกบัตรจะกลับมาเมื่อใด เมื่อสมาชิกบัตรเริ่มออกท่องเที่ยว ก็จะนำบัตรเครดิต และหนังสือเดินทาง ออกมาจากตู้รับรษณีย์ ให้พรรคพวกของตนที่เป็นชาวต่างชาตินำไปใช้ตามร้านค้าหรือสถานบริการที่รับบัตร ทั้งที่เชียงใหม่ กรุงเทพ และพัทยา แล้วนำกลับมาคืนก่อนที่สมาชิกบัตรจะกลับมา

การก่ออาชญากรรมบัตรเครดิตด้วยวิธีนี้เป็นที่แพร่หลายอย่างมากในจังหวัดเชียงใหม่³⁶ โดยวันที่ 3 พฤษภาคม 2530 พ.ต.ท.มาโนช ชลวิศิษฐ์ สารวัตรใหญ่ สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง เชียงใหม่ ได้เปิดเผยว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติถูกโจรกรรมบัตรเครดิตขณะเข้าพักอยู่ตามเกสต์เฮ้าส์ต่าง ๆ ในเมืองเชียงใหม่มีจำนวนทั้งสิ้น 27 ราย โดยนักท่องเที่ยวเหล่านั้นทราบว่า บัตรเครดิตของตนถูกลักไปใช้เมื่อกลับถึงประเทศแล้ว จึงได้มีหนังสือร้องเรียนผ่านสถานทูตให้แจ้งมายัง สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง เชียงใหม่ และที่ยังไม่ได้แจ้งเรื่องผ่านสถานทูตคงจะมีอีกมาก นอกจากนี้ยังมีที่เข้าร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ ตำรวจสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง เชียงใหม่ และตำรวจ

³⁶ อำนาจ แดงมณี, "เขาโกงเครดิตกันอย่างนี้", นิตยสาร จี เอ็ม, (กันยายน 2530), หน้า 132

ท่องเที่ยวเชิงใหม่อีกเป็นจำนวนมาก³⁷ เห็นได้ว่าการก่ออาชญากรรมบัตรเครดิตนั้นทำให้ประเทศไทย และคนไทยเสียชื่อเสียงและภาพพจน์ในสายตาของชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก และในกรณีที่ผู้เสียหายได้เดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว ก็ยังเป็นภาระยากที่จะดำเนินคดีต่ออาชญากรเหล่านั้น

4.1.2 บัตรถูกเปลี่ยนแปลง (ALTERED CARD)

วิธีการนี้เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการก่ออาชญากรรมบัตรเครดิต กระทำโดยอาชญากรจะนำบัตรเครดิตที่แท้จริง ซึ่งอาจได้มาโดยการลักบัตรเครดิตตาม 4.1.1 แล้วนำบัตรนั้นไปทำการเปลี่ยนแปลงข้อมูลบนบัตรด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ³⁸ เช่นการใช้ความร้อนสูง ๆ ทาบบนบัตรเครดิต เมื่อบัตรเครดิตถูกความร้อนข้อมูลบนบัตรที่เป็นตัวนูนก็จะยุบลง ทำให้ข้อมูลของเจ้าของบัตรเดิมหายไป แล้วนำเอาข้อมูลที่มีอยู่จริงของสมาชิกบัตรรายอื่นมาพิมพ์ตัวอักษรด้วยเครื่องพิมพ์ใส่ลงไปแทน

การเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากบัตรเครดิตที่แท้จริงนี้เริ่มจากการลบชื่อ หมายเลขบัตรและวันหมดอายุเดิมออก หรือเปลี่ยนข้อมูลบนแถบแม่เหล็กเสียใหม่ ตามวิธีการนี้สมาชิกบัตรผู้เป็นเจ้าของข้อมูลที่น่ามาใส่บนบัตรที่ถูกเปลี่ยนแปลง จะต้องเคยใช้บัตรเครดิต เพื่อซื้อสินค้าหรือรับบริการมาก่อน เจ้าของร้านค้า หรือสถานบริการที่ไม่สุจริต จะนำไปบันทึกการขายที่เป็นของร้านค้า (ESTABLISHMENT'S COPY) มาขายให้กับอาชญากร เพื่อจะได้ทำการ

³⁷ หน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน กรมตำรวจ, รายงานข้อมูลแผนปฏิบัติการมคตีความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม) (12 มิถุนายน 2530), หน้า 8

³⁸ รุ่งอรุณ สุริยามณี "เรื่องจากปก", ผู้จัดการ, (กรกฎาคม 2530), หน้า 34

เปลี่ยนแปลง ชื่อ หมายเลขบัตร และวันหมดอายุ ลงไปในบัตรเครดิตที่แท้จริงอีกบัตรหนึ่งซึ่งเตรียมไว้ วิธีเช่นนี้ ถ้าหากนำบัตรเครดิตนั้นมารูดผ่านเครื่องตรวจสอบบัตรอัตโนมัติ (VERIFONE) ข้อมูลที่ปรากฏบนเครื่องตรวจสอบ จะไม่ตรงกับข้อมูลที่ปรากฏบนบัตรเครดิต การพิจารณาว่าบัตรเครดิตใดได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลบนบัตรนั้น สามารถดูได้จาก ลักษณะของหมายเลข และชื่อที่อยู่บนบัตรเครดิตนั้น จะไม่คมชัด ช่องไฟต่าง ๆ จะไม่ได้สัดส่วน หรือมีสัดส่วนที่ผิดปกติ คือ ตัวอักษร หรือ ตัวเลขจะอยู่ติดกันไป หรือ ห่างมากไป

4.1.3 บัตรปลอม (COUNTERFEIT CARD)

เป็นบัตรเครดิตที่พวกอาชญากรทำขึ้นเพื่อเลียนแบบบัตรที่แท้จริง อาจทำขึ้นโดยการนำข้อมูลที่แท้จริงของบัตรเครดิต ซึ่งอาจได้มาจากสำเนาใบบันทึกการชายที่ทิ้งแล้ว หรือการลวงสมาชิกบัตรให้บอกข้อมูลของตนทางโทรศัพท์ เมื่อได้ข้อมูลของบัตรมาแล้ว ก็จะนำมาพิมพ์ลงบนบัตรปลอม โดยอาชญากรได้ลงทุนซื้อเครื่องพิมพ์บัตร ที่สามารถลบ และบรรจุข้อมูลได้ (EMBOSSING MACHINE) เพื่อลบและบรรจุข้อมูลลงบนแถบแม่เหล็ก เครื่องพิมพ์บัตรนี้มีราคากว่า 1 ล้านบาท³⁹ เมื่อทำการพิมพ์บัตรแล้วก็จะเซ็นด์ชื่อลงบนแถบลายเซ็นด้านหลังบัตร ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นบัตรปลอม เพราะลายมือชื่อที่ลงในใบบันทึกการชายเมื่อซื้อสินค้าหรือรับบริการจะเหมือนกับลายมือชื่อที่อยู่หลังบัตรเครดิตซึ่งปลอมนั้น นอกจากนี้หากนำบัตรเครดิตนั้นไปรูดผ่านเครื่องตรวจสอบบัตรอัตโนมัติ (VERIFONE) ก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ เพราะบัตรเครดิตนั้นจะมีข้อมูลที่แถบแม่เหล็กเหมือนกับบัตรที่แท้จริงทุกประการ เนื่องจากการบรรจุข้อมูลด้วยเครื่องบรรจุข้อมูลที่แถบแม่เหล็กหลังบัตรเครดิตดังกล่าว

³⁹ ประชาชาติธุรกิจ (ปีที่ 14 ฉบับที่ 1910, 7 - 10 พฤษภาคม 2531), หน้า 31

นอกจากนี้ยังมีการปลอมบัตรอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ต้องลงทุนเลียนแบบหรือซื้อเครื่องมือให้ยุ่งยาก และเป็นวิธีที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย วิธีการนี้เรียกว่า "พลาสติกขาว" (WHITE PLASTIC) โดยที่พวกอาชญากรจะนำแผ่นพลาสติกขาวเปล่า ๆ ขนาดเท่ากับบัตรเครดิต มาพิมพ์ข้อมูลจริงของสมาชิกบัตร ได้แก่ หมายเลขบัตร ชื่อ และวันหมดอายุลงบนแผ่นพลาสติกนั้น ซึ่งการปลอมแปลงโดยวิธีนี้ต้องอาศัยร้านค้า หรือสถานบริการผู้รับบัตรร่วมมือนำด้วย (ดังจะได้กล่าวต่อไปในข้อ 4.1.4 ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบริการนั้น) เนื่องจากวิธีนี้ บัตรเครดิตที่นำมาใช้จะไม่มีรายละเอียดที่เหมือนบัตรเครดิตที่แท้จริงเลย นอกจากขนาด เช่น ไม่มีตราของธนาคาร หรือ บริษัทผู้ออกบัตร ไม่มีรูปสะท้อนแสง (HOLLOGRAM) จะมีก็เพียงข้อมูลของสมาชิกบัตรเท่านั้น ร้านค้าหรือสถานบริการที่ตกลงร่วมมือกับอาชญากรแล้ว ก็จะนำบัตรนั้นมารูดลงบนใบบันทึกการขาย แล้วส่งมาเรียกเก็บเงินกับธนาคาร หรือบริษัทผู้ออกบัตร

4.1.4 ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรทุจริต (ESTABLISHMENT FRAUD)

รูปแบบที่ร้านค้าหรือสถานบริการร่วมมือกับอาชญากร มีวิธีการหลายรูปแบบดังนี้

ก. ร่วมมือกับอาชญากรผู้ลักบัตร ผู้ทำปลอมบัตรโดยวิธี "พลาสติกขาว" หรือปลอมบัตรโดยวิธีแบบเนียนคล้ายบัตรจริง แล้วแต่กรณี นำบัตรเครดิตดังกล่าวรูดลง ในใบบันทึกการขาย โดยไม่มีการซื้อขายสินค้าจริง แล้วให้ค่าตอบแทนแก่อาชญากรเป็นเงินสด หรือสินค้าที่มีราคาต่ำกว่าจำนวนเงินในใบบันทึกการขาย

ข. เมื่อสมาชิกบัตรนำบัตรเครดิตที่แท้จริงมาใช้ซื้อสินค้าหรือบริการ ร้านค้าหรือสถานบริการที่ไม่สุจริต จะรูดบัตรเครดิตนั้นลงในใบบันทึกการขายสินค้านั้นครั้งหนึ่ง และรูดบัตรเครดิตนั้นซ้ำลงในใบบันทึกการขายฉบับอื่นอีกหลายฉบับเก็บไว้ จากนั้นจะปลอมลายมือชื่อของสมาชิกบัตรในใบบันทึกการขายที่รูดไว้ซ้ำ เพื่อนำไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร โดยทำเป็นใบบันทึกการขายของร้านตนเอง หรือของร้านค้าหรือสถานบริการอื่นที่ร่วมมือด้วย

ค. ร้านค้าหรือสถานบริการที่จัดตั้งมาเพื่อฉ้อโกงโดยเฉพาะ กล่าวคือ ร้านค้าหรือสถานบริการนั้นจะสมัครเป็นผู้รับบัตรเครดิตกับธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเมื่อธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรตกลงให้เป็นสมาชิกรับบัตรเครดิตแล้ว ร้านค้าหรือสถานบริการนั้นจะร่วมมือกับอาชญากรใช้วิธีการตามข้อ ก. หรือข้อ ข. นำใบบันทึกการชายนั้นมาเรียกเก็บเงินจากธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร เมื่อได้เงินจำนวนมากพอก็จะปิดกิจการหลบหนีไปก่อนที่ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรจะตรวจพบว่าเป็นบัตรเครดิตที่ถูกฉ้อโกงหรือบัตรเครดิตปลอม ร้านค้าหรือสถานบริการดังกล่าวนี้มักจะไม่มีกิจการค้าขายจริง เพียงแต่วางสินค้าเล็กน้อยภายในร้านเพื่อหลอกลวงให้เชื่อว่าเป็นร้านค้า

ง. กรณีพนักงานเก็บเงินในร้านค้าหรือสถานบริการทุจริต โดยเจ้าของร้านค้าหรือสถานบริการไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้อง ใช้บัตรเครดิตที่ถูกฉ้อโกงและยังไม่มีภาระผูกพันใด ๆ มารูดลงในใบบันทึกการช่าย หรือเมื่อสมาชิกบัตรนำบัตรเครดิตมาใช้ซื้อสินค้าหรือบริการ พนักงานที่ไม่สุจริตนั้นจะรูดบัตรเครดิตลงในใบบันทึกการช่ายฉบับอื่นอีกหลายฉบับตามวิธีในข้อ ข. แล้วลงชื่อปลอมในใบบันทึกการช่าย หรือนำบัตรเครดิตปลอมมาใช้ เพื่อนำไปหลอกลวงเจ้าของร้านค้าหรือสถานบริการว่ามีลูกค้าซื้อสินค้าหรือบริการโดยใช้บัตรเครดิต จากนั้นพนักงานจะยกยอดเงินสดที่ได้จากการช่ายสินค้าหรือบริการในวันนั้นตามจำนวนเงินที่ปรากฏในใบบันทึกการช่าย ซึ่งเจ้าของร้านค้าหรือสถานบริการจะทำการตรวจสอบได้ยาก เนื่องจากสินค้าที่ช่ายได้ในแต่ละวันมีทั้งชำระราคาสินค้าเป็นเงินสดและใช้บัตรเครดิต หากรวมจำนวนเงินตามยอดเงินสด และในใบบันทึกการช่ายแล้วตรงกับจำนวนสินค้าที่ช่ายไป เจ้าของร้านค้าหรือสถานบริการมักจะเชื่อว่าเป็นบัญชีที่ถูกต้อง

4.1.5 ผู้สมัครสมาชิกบัตรทุจริต (APPLICANT FRAUD)

กรณีของสมาชิกบัตรทุจริตที่เกิดขึ้น จะเกิดขึ้น 2 กรณี ดังต่อไปนี้คือ

ก. ผู้สมัครสมาชิกบัตรที่ทุจริต จะสมัครสมาชิกบัตรกับทางธนาคารหรือบริษัท
ผู้ออกบัตร โดยใช้เอกสารของผู้อื่นที่มีฐานะทางการเงิน เชื้อถือได้หรือสมัครโดยใช้เอกสาร
ปลอมทั้งหมด แล้วเริ่มทำการใช้บัตรเครดิตนั้น เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระเงินตามใบแจ้งยอด
(STATEMENT) ธนาคารหรือบริษัทนั้นจะทราบว่าผู้สมัครสมาชิกบัตรนั้นไม่มีตัวตน เช่นเมื่อวันที่
31 สิงหาคม 2530 ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน
ได้รับคำร้องทุกข์ของผู้รับมอบอำนาจจากบริษัทไดเนอร์สคลับ (ประเทศไทย) จำกัด ว่ามีชายผู้หนึ่ง
กำลังใช้บัตรเครดิตไดเนอร์สคลับ ชื่อสินค้าอยู่ โดยเชื่อว่าเป็นบัตรเครดิตที่ได้มาโดยทุจริต

พล.ต.ต.จาร์กซ์ แสงทวีป ผู้อำนวยการศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน (ในขณะนั้น) ได้มอบหมายให้ พ.ต.ท. วรพงษ์ พุตระกูล
(ยศในขณะนั้น) พร้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลลุมพินีไปดำเนินการจับกุม ที่
ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน ราชดำริ พบชายผู้หนึ่งกำลังซื้อสุราต่างประเทศ จึงเข้าทำการจับกุม
ชายผู้นั้นทราบชื่อภายหลังว่า นายวิญญู กำลังใช้บัตรเครดิตไดเนอร์สคลับ ในชื่อของนาย
ไพฑูรย์ สุนทรวิภาต ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล (ในขณะนั้น) ชื่อสุราต่างประเทศ นอกจากนี้ยัง
มีสำเนาใบบันทึกการขาย จากห้างสรรพสินค้าเซนทรัล อีก 4 ฉบับ แสดงว่าได้ใช้บัตรซื้อ
สินค้ามาก่อนแล้ว ยอมรับสารภาพว่านำบัตรเครดิตมาใช้จริง แต่ไม่ยอมบอกว่าได้มาจากที่ใด⁴⁰

จากการสอบสวนได้ความเพิ่มเติมว่านายวิญญู สมัครเป็นสมาชิกของบริษัท
ไดเนอร์สคลับ (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัทอเมริกัน เอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด โดยใช้
ชื่อ นายไพฑูรย์ สุนทรวิภาต ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล (ในขณะนั้น) โดยส่งสำเนาทะเบียนบ้าน

⁴⁰ หนังสือพิมพ์แนวหน้า (4 กันยายน 2530), หน้า 17

พร้อมบัตรประจำตัวข้าราชการปลอมมาให้ จนบริษัททั้งสองหลงเชื่อออกบัตรเครดิตให้ ซึ่งเมื่อดูจากหลักฐานและฐานะของผู้สมัครซึ่งเป็นถึงผู้ว่าราชการจังหวัด บริษัททั้งสองจึงได้ออกบัตรเครดิตให้โดยไม่ทราบว่าเป็นเอกสารปลอม⁴¹

ข. สมาชิกบัตรนำบัตรไปใช้เองแล้วแต่ไม่ยอมรับว่าเป็นลายมือชื่อของตนเอง เพราะได้ทำการแจ้งหายไว้แล้ว การแจ้งบัตรเครดิตหายจะทำได้ในเวลาใกล้เคียงกับที่ตนได้ใช้บัตร เพราะจะทำให้มีข้อสงสัยได้ว่า ได้มีการใช้บัตรเครดิตนั้นซื้อสินค้าก่อนหรือหลังจากที่บัตรเครดิตได้หายไปจากการครอบครองหรือไม่ แต่เมื่อทำการตรวจสอบแล้วส่วนใหญ่พบว่าสมาชิกบัตรที่ฉ้อฉลนั้นนำบัตรเครดิตไปใช้จริง

ตัวอย่างรายละเอียดกรณีที่เกิดขึ้น

วันที่ 15 กรกฎาคม 2531 นาย ส. สมาชิกบัตรของศูนย์บัตรที่ออกในประเทศไทยได้โทรศัพท์มาที่ศูนย์บัตรเพื่อสอบถามถึงความรับผิดชอบของสมาชิกบัตรในกรณีที่บัตรเครดิตสูญหายว่ามีอย่างไรบ้าง นายส. ได้แจ้งว่าตนได้ทำบัตรเครดิตหายเมื่อหลายวันก่อน แต่ไม่สามารถจำวันที่แน่นอนได้ แต่จำได้ว่าทำกระเป๋าสตางค์หล่นหายในดิสโกเธคแห่งหนึ่ง และวันนี้ นาย ส. ได้รับใบแจ้งหนี้ (STATEMENT) จากทางศูนย์บัตรในประเทศไทยและปฏิเสธใบบันทึกรายการสองฉบับจากร้านค้าแห่งเดียวกันคือร้าน จ. นาย ส. ต้องการทราบว่าใบบันทึกรายการสองฉบับนี้เกิดจากการซื้อสินค้าอะไร เพราะตนไม่เคยใช้บัตรเครดิตที่ร้าน จ. เลย

⁴¹ หนังสือพิมพ์แนวหน้า, อ่างแล้ว, หน้า 14

หลังจากที่ได้ติดต่อสอบถามร้าน จ. แล้วพบว่าไปบันทึกการขายสองฉบับนี้ กระทำขึ้นโดยเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2531 มีผู้นำบัตรเครดิตมาใช้ซื้อเครื่องหนังเป็นจำนวนเงินค่อนข้างสูง เจ้าของร้าน จ. จึงได้ขอตรวจสอบบัตรประชาชน และก็เชื่อว่าเป็นสมาชิกบัตรที่แท้จริงนำบัตรมาใช้ ต่อมาในวันที่ 15 กรกฎาคม 2531 ได้มีผู้นำบัตรเครดิตนี้มาใช้อีกซึ่งก็เป็นคนเดียวกันกับที่ได้มาใช้บัตรเครดิตเมื่อสองสัปดาห์ก่อน ทางศูนย์บัตรเครดิตในประเทศไทยจึงได้แจ้งให้ทางร้าน จ. ยึดบัตรเครดิตนั้น เนื่องจากนาย ส. สมาชิกบัตรได้แจ้งว่าบัตรของตนสูญหายแล้ว ชายผู้นำบัตรเครดิตมาใช้จึงเดินทางไปพร้อมกับสินค้าโดยที่ทางเจ้าของร้าน จ. สามารถยึดบัตรเครดิตที่นำมาใช้พร้อมบัตรประจำตัวประชาชนไว้ได้

จากการประมวลสถานการณ์แล้วพบว่า สมาชิกบัตรเจตนาฉ้อฉลเพราะ

1. เมื่อตรวจสอบรายการแจ้งบัตรหายจากเครื่องคอมพิวเตอร์แล้วพบว่า นาย ส. ได้ทำการแจ้งบัตรหายแล้ว เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2531 โดยแจ้งว่าทำกระเป๋าใส่ต่างค์หล่นหาย แต่จำไม่ได้ว่าทำหายที่ไหนติดกับที่นาย ส. ได้แจ้งไว้เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2531 ว่าจำไม่ได้ว่าหล่นหายเมื่อใด เพียงแต่จำได้ว่าหล่นหายในดิสโกเธคแห่งหนึ่ง

2. เจ้าของร้าน จ. ยืนยันว่าผู้นำบัตรมาใช้เป็นชายคนเดียวกันกับเมื่อ 2 สัปดาห์ก่อน และเป็นบุคคลเดียวกับรูปถ่ายในบัตรประชาชนที่ชายคนนั้นทิ้งไว้พร้อมบัตรเครดิตในที่สูตนาย ส. ก็ยอมรับว่าตนเป็นผู้ใช้บัตรและตกลงจะชำระเงินทั้งหมด

4.2 ฐานความผิดทางอาญาเกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิต

เมื่อได้ศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะของอาชญากรรมบัตรเครดิตแล้ว ในส่วนนี้จะได้ศึกษาถึงฐานความผิดของอาชญากรรมบัตรเครดิต และผู้ที่ต้องเสียหายจากการกระทำความผิดนั้น ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิตในประเทศไทย

4.2.1 กรณีบัตรเครดิตหายหรือถูกลัก

กรณีที่เก็บบัตรเครดิตได้แล้วเป็ยดบัง เป็นของตน โดยทุจริตมีความผิดฐานยก
 ยกเก็บของตก ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 352 วรรค 2 ซึ่งบัญญัติว่า

“ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเพราะผู้อื่น
 ส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้.....”

ในกรณีนี้ทั้งสมาชิกบัตรและบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้เสียหาย เนื่องจากสมาชิก
 บัตรเป็นผู้ครอบครองบัตรเครดิตในขณะที่การกระทำความผิดเกิด และธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร
 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบัตรเครดิตนั้น

เมื่อนำบัตรเครดิตซึ่งเก็บได้ไปใช้กับร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตร โดย
 การแสดงตนเป็นผู้มีชื่อตามที่ระบุไว้บนบัตร ถือเป็นการหลอกลวงร้านค้า ด้วยการแสดงข้อความอัน
 เป็นเท็จว่า ตนเป็นบุคคลเดียวกับสมาชิกบัตรที่ตนนำมาแสดง เมื่อร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตร
 หลงเชื่อความเท็จดังกล่าวจนยินยอมให้สินค้าหรือบริการแล้วผู้กระทำมีความผิดฐานฉ้อโกง ตาม
 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341⁴² และโดยที่เป็นการหลอกลวงว่าตนเป็นสมาชิกบัตร

---

⁴² มาตรา 341 ผู้ใดโดยทุจริตหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปก
 ปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูก
 หลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสาร
 สิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท
 หรือทั้งจำทั้งปรับ

จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประกอบด้วยเหตุจรรยาบรรณตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 342⁴³
ต้องรับโทษหนักขึ้น

ในกรณีนี้ ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตร เป็นผู้เสียหาย เนื่องจากเป็นผู้
ถูกหลอกลวงโดยตรง และมอบสินค้าหรือบริการแก่ผู้กระทำความผิด เพราะหลงเชื่อข้อความที่
หลอกลวงนั้น

ในขณะที่ใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าหรือรับบริการนั้น ผู้ใช้บัตรเครดิตต้องลงลาย
มือชื่อในใบบันทึกการช่าย ซึ่งผู้กระทำความผิดจะลงลายมือชื่อของสมาชิกบัตร การกระทำดังกล่าว
เป็นการลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร ทำให้สมาชิกบัตร ร้านค้าหรือสถานบริการรับบัตร และ
ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร ได้รับความเสียหาย มีความผิดฐานปลอมเอกสาร ตามประมวลกฎ
หมายอาญา มาตรา 264 วรรค 1⁴⁴ และโดยที่ใบบันทึกการช่ายเป็นใบแสดงการซื้อช่ายสินค้า
และราคาสินค้าที่สมาชิกบัตรจะต้องชำระ ซึ่งร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรจะใช้ใบบันทึกการช่ายนี้

⁴³ มาตรา 342 ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ (1) แสดงตนเป็นคนอื่น...

⁴⁴ มาตรา 264 วรรค 1 ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เต็ม
หรือตัดทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอมหรือลง
ลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้
กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เรียกเก็บเงินจากธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร ตามจำนวนเงินที่ระบุในใบบันทึกการชราย ใบบันทึกการชรายจึงเป็นเอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อสิทธิเรียกร้อง ถือเป็นเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (9)⁴⁵ ดังนั้นการลงลายมือชื่อปลอมในใบบันทึกการชรายจึงมีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 265⁴⁶ มาตรา 265 เป็นเหตุผลการร้งของมาตรา 264 ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น

ในกรณีนี้ หากสมาชิกบัตรหลงชำระเงินตามใบบันทึกการชรายที่ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเรียกเก็บจากตนให้แก่ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรไป ถือว่าสมาชิกบัตรเป็นผู้ได้รับความเสียหาย จากการกระทำความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ ส่วนร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรหากเรียกเก็บเงินจากธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรไม่ได้ และธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรหากเรียกเก็บเงินจากสมาชิกบัตรไม่ได้ ถือว่าร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรหรือธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี

กรณีบัตรเครดิตถูกฉ้อ บัตรเครดิตถือว่าเป็นทรัพย์สิน หากมีผู้ฉ้อบัตรเครดิตของผู้อื่นไปโดยทุจริต เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น กล่าวคือ เพื่อนำบัตรเครดิตไปใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ กับร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตร เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334⁴⁷

⁴⁵ มาตรา 1 (9) เอกสารสิทธิ หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับสิทธิ

⁴⁶ มาตรา 265 ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิ หรือเอกสารราชการ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

⁴⁷ มาตรา 334 ผู้ใดเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้ฉ้อกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

ในกรณีนี้ ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้เสียหาย เนื่องจากเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบัตรเครดิต และแม้ตามสัญญาในการใช้บัตรระบุให้ ธนาคารหรือบริษัทเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบัตรเครดิต แต่สมาชิกบัตรเป็นผู้ครอบครองบัตรในขณะที่การกระทำความผิดเกิด สมาชิกบัตรจึง เป็นผู้เสียหายด้วย

การนำบัตรเครดิตที่ลักมาแล้วไปใช้ ผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามที่ได้กล่าวมาแล้วในกรณีของบัตรเครดิตหาย

4.2.2 กรณีบัตรปลอมหรือบัตรถูกทำการเปลี่ยนแปลง

บัตรเครดิตถือเป็นเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (7) ⁴⁸ ทั้งการปลอมบัตรเครดิต หรือทำการเปลี่ยนแปลงบัตรเครดิตทั้ง 2 กรณี ผู้กระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 ⁴⁹ เนื่องจากการทำเอกสารปลอมนั้นมีทั้งทำปลอมขึ้นทั้งฉบับ และปลอม โดยการเติมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงซึ่งกระทำโดยผู้มีอำนาจ และโดยที่บัตรเครดิตเป็นหลักฐานแห่งการก่อสิทธิแก่สมาชิกบัตร ในการที่จะใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ โดยไม่ต้องชำระเป็นเงินสด หากแต่มีวิธีการชำระราคาตามข้อตกลง บัตรเครดิตจึงเป็น

⁴⁸ มาตรา 1 (7) เอกสารหมายความว่า กระดาษ หรือวัตถุอื่นใด ซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ด้ง หรือ แผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

⁴⁹ มาตรา 264, อ่างแล้ว

เอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (9)⁵⁰ การปลอมบัตรเครดิตมีความผิดฐานปลอม
เอกสารสิทธิ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265⁵¹ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

เมื่อผู้กระทำความผิดนำบัตรเครดิตปลอมไปใช้กับร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตร
มีความผิดฐานใช้เอกสารปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268⁵² อีกบทหนึ่ง แต่
เนื่องจากมาตรา 268 วรรค 2⁵³ จึงต้องลงโทษฐานใช้เอกสารสิทธิปลอมเพียงกระทงเดียว

ความผิดฐานปลอมบัตรเครดิตนั้น ถือว่า ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้
เสียหาย เนื่องจากธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์บัตรเครดิต และเป็นผู้มี
อำนาจออกบัตร หากร้านค้าหลงเชื่อว่าเป็นบัตรเครดิตที่แท้จริง และยินยอมให้ซื้อสินค้าโดยใช้
บัตรเครดิตได้ ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบชำระราคาสินค้าหรือค่าบริการแก่
ร้านค้าหรือสถานบริการ ตามข้อตกลงระหว่างธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร และร้านค้าหรือสถาน
บริการผู้รับบัตร

⁵⁰ มาตรา 1 (9), อ้างแล้ว

⁵¹ มาตรา 265, อ้างแล้ว

⁵² มาตรา 268 ผู้ใดใช้ หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการกระทำความผิดตามมาตรา
264 มาตรา 265 มาตรา 266 หรือมาตรา 267 ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น
หรือประชาชน ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

⁵³ มาตรา 268 วรรค 2 ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นผู้ปลอมเอกสารนั้น
หรือ เป็นผู้แจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความนั้นเอง ให้ลงโทษตามมาตรานี้แต่กระทงเดียว

ส่วนความผิดฐานใช้บัตรเครดิตปลอม ถือว่า ทั้งธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร และร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตร เป็นผู้เสียหาย เนื่องจากธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรมีความรับผิดชอบที่จะต้องชำระราคาสินค้าหรือค่าบริการ แก่ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรและร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรเป็นผู้ถูกใช้บัตรเครดิตปลอมโดยตรง

4.2.3 กรณีร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรทุจริต

กรณีที่ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตร ทำใบบันทึกการขายขึ้นเอง โดยไม่มีการซื้อขายสินค้าจริงแต่ประการใด เป็นการปลอมใบบันทึกการขาย มีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265⁵⁴

การส่งใบบันทึกการขายปลอมไปยังธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร เพื่อเรียกเก็บเงินเป็นความผิดฐานใช้เอกสารสิทธิปลอม (ใบบันทึกการขาย) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268⁵⁵ และในขณะเดียวกัน เป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าสมาชิกบัตรเป็นผู้ซื้อสินค้าตามใบบันทึกการขาย เพื่อให้ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรชำระเงินแก่ตน จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341⁵⁶ อีกกระทงหนึ่ง

ในกรณีที่ร้านค้าหรือสถานบริการร่วมมือกับผู้ทำปลอมบัตร นำบัตรเครดิตปลอม รูดลงในใบบันทึกการขาย เป็นความผิดฐานใช้เอกสารสิทธิปลอม (บัตรเครดิต) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268⁵⁷ อีกกระทงหนึ่ง

⁵⁴ มาตรา 265 , อ้างแล้ว

⁵⁵ มาตรา 268, อ้างแล้ว

⁵⁶ มาตรา 341, อ้างแล้ว

⁵⁷ มาตรา 268, อ้างแล้ว

หากเป็นกรณีที่ร้านค้าหรือสถานบริการ รับบัตรเครดิตที่ถูกลักมาจากอาชญากร เป็นการรับไว้ซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ร้านค้าหรือสถานบริการนั้นมีความผิดฐานรับของโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357⁵⁸ อีกกระทงหนึ่ง

กรณีที่ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรทุจริตนี้ ทางธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดดังกล่าวมาข้างต้น

4.2.4 กรณีบุคคลผู้สมัครสมาชิกบัตรทุจริต

ตามตัวอย่างของรายละเอียดกรณีที่เกิดขึ้นในข้อ 4.1.5

- การใช้หลักฐานทางเอกสาร เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวข้าราชการปลอม มาแสดงแก่บริษัทผู้ออกบัตรให้หลงเชื่อ ในการแสดงหลักฐานและฐานะทางการเงินนั้น เป็นความผิดฐานปลอมเอกสาร หรือปลอมเอกสารราชการแล้วแต่กรณี และมีความผิดฐานใช้เอกสารปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268⁵⁹ อีกกระทงหนึ่ง รวมทั้งมีความผิดฐานฉ้อโกง โดยแสดงตนเป็นคนอื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 342⁶⁰ กล่าวคือผู้กระทำความ โดยทุจริต หลอกหลวงบริษัทผู้ออกบัตร ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าตนเป็นผู้ว่าราชการ จังหวัด จนบริษัทผู้ออกบัตร หลงเชื่อว่าเป็นผู้มีฐานะดี จึงออกบัตรเครดิตอันเป็นเอกสารสิทธิให้

⁵⁸ มาตรา 357 ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำหรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงาน ยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁵⁹ มาตรา 268, อ้างแล้ว

⁶⁰ มาตรา 342, อ้างแล้ว

ความผิดทั้งสามบทดังกล่าว เนื่องจากผู้กระทำเป็นทั้งผู้ปลอม เอกสาร และ ใช้เอกสารปลอม จึงลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268 เพียงกระทงเดียวส่วนความผิดฐานใช้เอกสารปลอมกับความผิดฐานฉ้อโกง เป็นการกระทำในคราวเดียวกันมีเจตนาอย่างเดียวกันคือ ประสงค์จะได้บัตรเครดิตจากบริษัทผู้ออกบัตร ถือเป็นการกระทำความผิดเดียวผิดกฎหมายหลายบท ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 90^{๕1} บัญญัติให้ใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ในที่นี้ได้แก่ความผิดฐานใช้เอกสารปลอม

ความผิดทั้งสามบท ผู้เสียหายคือ บริษัทผู้ออกบัตร ส่วนผู้ถูกแอบอ้างชื่อมิใช่ผู้เสียหาย เนื่องจากไม่ปรากฏว่าได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว

ตามตัวอย่างของรายละเอียดกรณีที่เกิดขึ้นในข้อ 4.1.5

สมาชิกบัตรไม่มีความผิดอาญาฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 เนื่องจากองค์ประกอบของความผิดฐานฉ้อโกง ต้องปรากฏว่าเป็นการหลอกลวงผู้อื่น ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเท่านั้น เป็นเหตุให้ผู้กระทำได้ทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลาย เอกสารสิทธิ แต่ในกรณีนี้ ขณะที่สมาชิกบัตรใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าจากร้านค้าผู้รับบัตร ไม่มีการหลอกลวงร้านค้า เพราะเป็นบัตรเครดิตที่แท้จริง สมาชิกบัตรเป็นผู้มีสิทธิใช้บัตรเครดิตโดยถูกต้อง และเหตุที่ร้านค้าผู้รับบัตรยินยอมให้สมาชิกบัตรใช้บัตรเครดิตนั้น และยินยอมมอบสินค้าให้สมาชิกบัตร ก็เกิดจากข้อตกลงระหว่างร้านค้าผู้รับบัตร กับบริษัทผู้ออกบัตร เป็นการกระทำที่ถูกระเบียบขั้นตอนทุกประการแล้ว นอกจากนี้ เมื่อสมาชิกบัตรลงลายมือชื่อในใบบันทึกการขายเมื่อใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้า ก็ไม่เป็นการปลอมเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 แต่อย่างใด เพราะลายมือชื่อที่ลงในใบบันทึกการขายไม่ได้เป็นลายมือชื่อปลอม (สมาชิกบัตรเป็นผู้ลงลายมือชื่อของตนด้วยตนเอง)

^{๕1} มาตรา 90 เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

ดังนั้นจึงไม่เป็นความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ แม้สมาชิกบัตรจะมีเจตนาทุจริตในภายหลังก็เป็นเพียงอุบายเพื่อจะไม่ชำระราคาลิ้นค้าแก่บริษัทผู้ออกบัตร การหลอกหลวงว่ามีได้ใช้บัตรเครดิตไม่เป็นเหตุให้สมาชิกบัตรได้รับทรัพย์สินใด ๆ จากบริษัทผู้ออกบัตรหรือร้านค้า การกระทำดังกล่าวไม่มีมูลความผิดในทางอาญา หากแต่เป็นความรับผิดชอบในทางแพ่ง^{๑๒}

4.3 กลไกของรัฐที่มีส่วนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐก็คือ การสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยรัฐจะต้องเสริมสร้างสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ เพราะถ้าสังคมใดมีสถิติอาชญากรรมสูง โดยที่รัฐไม่อาจป้องกันปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมนั้นย่อมอยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัย มีแต่ความวุ่นวายระส่ำระสาย ประชาชนผู้สุจริตจะเกิดความไม่มั่นใจในการประกอบอาชีพการงาน ทำให้เกิดการสูญเสียอย่างมากทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม นับเป็นการบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลอย่างร้ายแรง

ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาชญากรรมบัตรเครดิตนี้ ได้แก่ ตำรวจและฝ่ายปกครอง ซึ่งรับผิดชอบด้านการวางแผนป้องกัน การจับกุมสอบสวน กรมอัยการรับผิดชอบด้านการฟ้องร้องและดำเนินคดีในศาล เพื่อให้มีการลงโทษผู้กระทำผิด และศาลรับผิดชอบในการพิจารณานิติพินาศคดี เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษตามกฎหมาย

^{๑๒} เทียบเคียงได้กับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3716/2529

ในส่วนนี้จะกล่าวถึง อำนาจหน้าที่ อุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดี อาชญากรรมบัตรเครดิต เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล

4.3.1 เจ้าหน้าที่ตำรวจ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นกลไกของรัฐลำดับแรกที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม อาชญากรรมบัตรเครดิตอันเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ซึ่งกรมตำรวจได้ให้ความสนใจอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้ จึงได้จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานใน ด้านป้องกันและปราบปรามมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจศูนย์อำนวยการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไปก็เป็นกำลัง สำคัญในการปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิตเช่นเดียวกัน ดังจะได้ศึกษาต่อไป

4.3.1.1 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และการเงิน

ก่อนหน้าปี พ.ศ. 2528 คดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ในส่วนของคดีเล็ก ๆ จะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจนครบาล การร้องทุกข์ ในคดีใหญ่ ๆ มีวงเงินเสียหายมากและมีพื้นที่เกิดเหตุกว้างขวางส่วนใหญ่จะอยู่ในความรับผิดชอบ ของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ต่อมาเมื่อคดีความผิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจได้เพิ่มจำนวน มากขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้นทั้งยังมีพฤติกรรมและลักษณะแตกต่างจากอาชญากรรมทั่วไป ทาง กรมตำรวจจึงได้พิจารณาจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นในเดือน เมษายน 2530 เรียกว่าศูนย์อำนวยการ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินขึ้น

ตามมติของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ พิจารณาข้อเสนอการปรับปรุงกรมตำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2529 ในคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน สำนักนายกรัฐมนตรี จึงให้ตั้งหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน กรมตำรวจ ขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการกำหนดนโยบายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน

ส่วนที่ 2 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน

ส่วนที่ 3 ชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน

ทั้งนี้ให้หน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินมีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบการจัดตั้งหน่วยและขั้นตอนในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ก. ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ

หน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน มีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ ในการป้องกันและปราบปรามความผิดใน 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร
- (2) ความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์

ข. การจัดตั้งหน่วย

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการกำหนดนโยบายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1.1 กำหนดนโยบาย แนวทางในการดำเนินงาน

ตลอดจนแผนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน ตามภารกิจหรือลักษณะงานในข้อ (1) เสนอกรมตำรวจพิจารณาสั่งการ

1.2 พิจารณาถ่วงดุลการประพฤติหรือลักษณะในการกระทำ

บุคคล กลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคลที่น่าเชื่อว่าเป็นการกระทำความผิดตามลักษณะในข้อ (1) ซึ่งได้รับรายงานจากศูนย์อำนวยความสะดวกฯ เสนอกรมตำรวจพิจารณาอนุมัติให้ชุดปฏิบัติการฯ ทำการสืบสวนสอบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย หรือสั่งเรื่องให้ตำรวจหน่วยอื่นเป็นผู้ดำเนินการ

1.3 ศึกษาและกำหนดลักษณะการกระทำหรือความผิดอื่น

อันเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเงิน นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อ (1) เสนอกรมตำรวจ พิจารณามอบหมายให้ชุดปฏิบัติการฯ รับผิดชอบดำเนินการ

1.4 ควบคุมกำกับ ดูแล และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

ของหน่วยเฉพาะกิจฯ ให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง มาตรการและแผนของกรมตำรวจ

1.5 ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยให้ประธานกรรมการเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุม เว้นแต่มีเหตุสมควรก็ให้ประธานกรรมการเป็นผู้สั่งงด หรือเลื่อนการประชุมได้เป็นครั้งคราวตามความจำเป็น ในกรณีที่มีเรื่องพิเศษหรือเร่งด่วนที่จะต้องพิจารณาก็ให้ประธานกรรมการมีอำนาจเรียกประชุมเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากการประชุมตามปกติได้

1.6 ให้คณะกรรมการฯ พิจารณาเสนอกรมตำรวจ เพื่อจัดตั้งชุดปฏิบัติการฯ เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม นอกเหนือจากที่จัดตั้งไว้แล้ว

1.7 ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจเรียกเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ในสังกัดกรมตำรวจมาชี้แจงจัดส่งข้อมูลหรือเอกสารต่อคณะกรรมการฯ ได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ให้ผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่โดยถือเป็นภารกิจเร่งด่วน

1.8 ให้ประธานคณะกรรมการมีอำนาจ แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลืองานของคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม

1.9 พิจารณาดำเนินการด้านอื่น ๆ ตามที่กรมตำรวจ มอบหมายเฉพาะเรื่อง

ส่วนที่ 2 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ทางเศรษฐกิจและการเงิน

ให้ศูนย์อำนวยการฯ ตั้ง ณ กองบังคับการกองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร ถนนสาทรเหนือ มีหน้าที่ในการนำนโยบาย แนวทาง ตลอดจนมาตรการในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินของกรมตำรวจ ไปปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง พร้อมทั้งให้ออกแผนปฏิบัติการมอบหมายภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบของชุดปฏิบัติการให้ชัดเจน และให้มีการปรับแผนทุกระยะ ทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการและสนับสนุนด้านธุรการต่าง ๆ แก่ชุดปฏิบัติการ พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับดูแล และติดตามประเมินผลการปฏิบัติการของชุดปฏิบัติการฯ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีผู้บังคับการกองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ และเนื่องจากศูนย์อำนวยการฯ มีหน้าที่รับผิดชอบหลายด้านจึงให้แบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย ดังนี้

2.1 ฝ่ายธุรการและกำลังพล มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านธุรการ สารบรรณ และงานเกี่ยวกับกำลังพลต่าง ๆ ของศูนย์อำนวยการฯ และชุดปฏิบัติการฯ

2.2 ฝ่ายสถิติข้อมูลและวิเคราะห์ มีหน้าที่รับผิดชอบงานรวบรวม ประเมินและวิเคราะห์สถิติ ข้อมูล ข่าวสาร จัดทำรายงานและกระจายข่าว ตลอดจนจัดทำสรุปผลการดำเนินงานของชุดปฏิบัติการ เสนอผู้อำนวยการศูนย์ฯ ทราบทุกสัปดาห์ เพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการฯ เป็นประจำทุกเดือน

2.3 ฝ่ายแผนและประเมินผลมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการจัดทำ วิเคราะห์และปรับแผน ตลอดจนวางมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน รongรับนโยบายและแผนของกรมตำรวจรวมทั้งติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนและมาตรการที่กำหนดไว้

2.4 ฝ่ายสนับสนุน มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการส่งกำลังบำรุง การสื่อสาร การพัสดุ ยานพาหนะ และการเงิน

ส่วนที่ 3 ชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ทางเศรษฐกิจและการเงิน

ประกอบด้วยนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับผู้กำกับการขึ้นไป เป็นหัวหน้าชุด โดยแต่ละชุดจะรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจข้อ (1) ความผิดเกี่ยวกับการเงิน และการธนาคาร จำนวน 3 ชุด และตามข้อ (2) ความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ จำนวน 2 ชุด ให้แต่ละชุดปฏิบัติการฯ มีหน้าที่ดังนี้

3.1 สืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับบุคคล กลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล ที่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าจะกระทำความผิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ สำหรับความผิดในลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเงินให้รายงานศูนย์อำนวยการฯ เพื่อรวบรวมเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณา

3.2 ในกรณีที่ได้รับคำร้องทุกข์หรือสืบทราบว่ามีบุคคล กลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคลใดมีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าจะกระทำความผิดลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ ให้นำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาขออนุมัติกรมตำรวจให้ชุดปฏิบัติการฯ ทำการสืบสวนสอบสวน และจับกุมผู้กระทำความผิด มาดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยให้ถือปฏิบัติตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ และขั้นตอนในการดำเนินงานที่กำหนดไว้ อันจะได้กล่าวเป็นข้อต่อไปในหัวข้อขอบเขตอำนาจหน้าที่ และขั้นตอนในการดำเนินงาน

3.3 สรุปประมวลปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องในการดำเนินงานให้ศูนย์อำนวยการทราบเพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขหรือนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณา

ค. ขอบเขตอำนาจหน้าที่และขั้นตอนในการดำเนินงาน

1. ให้หน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินมีหน้าที่สืบสวนสอบสวน เฉพาะลักษณะความผิดที่เกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ความผิดที่เกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ สำหรับลักษณะความผิดอื่น ที่เกี่ยวกับการเศรษฐกิจและการเงิน ให้เสนอที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณา เมื่อกรมตำรวจอนุมัติแล้วจึงจะดำเนินการได้
2. ในกรณีที่ได้รับคำร้องทุกข์ หรือสืบทราบว่า มีบุคคล กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลใดมีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าจะกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ความผิดที่เกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ ให้นำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณาเพื่อเสนอขออนุมัติกรมตำรวจ ให้ชุดปฏิบัติการฯ ทำการสืบสวน และรวบรวมหลักฐานทุกราย
3. หากการสืบสวนตามข้อ 2. เป็นที่เชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ให้นำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณาเพื่อขออนุมัติกรมตำรวจ ให้ชุดปฏิบัติการฯ ทำการจับกุมผู้กระทำความผิด และสอบสวนดำเนินคดี หรือร่วมสอบสวนหรือส่งเรื่องให้ตำรวจหน่วยอื่นเป็นผู้ดำเนินการแล้วแต่กรณี
4. ในกรณีที่สถานีตำรวจท้องที่ที่ได้รับคำร้องทุกข์ หรือสืบทราบว่า มีบุคคล กลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคลใดมีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าจะกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการเงินและการธนาคารความผิดที่เกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ หากมีวงเงินเกินกว่า 5 ล้านบาท หรือเป็นการกระทำในรูปชบวนการ ให้แจ้งผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการฯ ทราบ เพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณาขออนุมัติกรมตำรวจให้ชุดปฏิบัติการฯ ทำการสอบสวนหรือร่วมทำการสอบสวนหรือส่งเรื่องให้ตำรวจหน่วยอื่นเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อไปแล้วแต่กรณี
5. ในการสืบสวนสอบสวนหรือจับกุมผู้กระทำความผิดในกรณีที่ได้รับอนุมัติจากกรมตำรวจ และหากเกินขีดความสามารถของชุดปฏิบัติการฯ ให้เสนอกรมตำรวจพิจารณาสั่งการให้หน่วยอื่นสนับสนุนตามความเหมาะสม

6. การควบคุมตัวผู้ต้องหาในกรณีที่ชุดปฏิบัติการฯ เป็นผู้ทำการจับกุม ให้ควบคุมไว้ ณ ที่ทำการกองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร หรือนำไปฝากควบคุมยังสถานที่คุมขังที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเคร่งครัด

7. ในการจับกุมผู้กระทำความผิดนั้น ให้ถือปฏิบัติตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2523^{๑๓} โดยเคร่งครัด

^{๑๓} ข้อ 1 ในกรณีที่ออกหมายจับตามมาตรา 66 (1) หรือ (2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เว้นแต่คดีความผิดลหุโทษ คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก และคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวไม่เกินสองพันบาท เจ้าพนักงานจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอที่จะเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วเสนอขอรับความเห็นชอบก่อนดังนี้

ก. ในกรุงเทพมหานครให้ขอความเห็นชอบจากปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย

ข. ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ ที่ความผิดได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตนหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย

ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จับด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีหมายตามความในมาตรา 78 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากเป็นการจับโดยอาศัยเหตุที่จะออกหมายจับได้ตามมาตรา 66 (1) หรือ (2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะต้องได้รับความเห็นชอบก่อนเช่นเดียวกับการออกหมายจับตามวรรคหนึ่ง

การมอบหมายตาม ก. และข. ให้ทำเป็นหนังสือโดยคำนึงถึงระดับตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่จะได้รับมอบหมายเป็นสำคัญ

ข้อ 2 .....

ง. การรายงาน

1. ให้ชุดปฏิบัติการฯ รายงานผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องต่อศูนย์อำนวยการฯ เพื่อเสนอที่ประชุมคณะกรรมการฯ ผ่านเลขานุการ เป็นประจำทุกเดือน
2. ในกรณีที่มีเรื่องเร่งด่วนให้รายงานโดยตรงต่อประธานกรรมการฯ และอธิบดีกรมตำรวจในทันที
3. ให้คณะกรรมการฯ รายงานผลการดำเนินงานเสนอกรมตำรวจทราบทุกระยะ

จากรายงานการประชุมขององค์การตำรวจสากลครั้งที่ 57 ที่ได้จัดให้มีขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 17 - 23 พฤศจิกายน 2531 ทางผู้แทนฝ่ายไทยได้รายงานต่อที่ประชุมว่า คดีอาชญากรรมบัตรเครดิตที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเศรษฐกิจและการเงินนั้น ในช่วงระหว่างปี 2530 ถึง ครึ่งปีแรกของปี 2531 มีคดีที่เกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิต 33 คดี คำนวณค่าเสียหายแล้วเป็นเงินหลายร้อยล้านบาท^{๘๔} ซึ่งเชื่อว่าจะยังมีคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตคดีอื่น ๆ ที่มีได้มีการร้องทุกข์ต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินอีกเป็นจำนวนมาก

ขอบเขตอำนาจหน้าที่และขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เห็นได้ว่าในทุก ๆ ขั้นตอน ตั้งแต่สืบสวน สอบสวน และจับกุมผู้กระทำความผิด จะต้องเสนอให้คณะกรรมการฯ พิจารณาและ

---

^{๘๔} รายงานการประชุมองค์การตำรวจสากลครั้งที่ 57, (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม), (กรุงเทพมหานคร : 2531), หน้า 36

ขออนุมัติจากกรมตำรวจทุกชั้นตอนนั้น ต้องใช้เวลามากทำให้อาจจะไม่มีประสิทธิภาพในกรณีที่มีการกระทำผิดซึ่งหน้า เพราะผู้กระทำความผิดสามารถหลบหนีไปได้ ในทางปฏิบัติผู้เสียหายจากอาชญากรรมบัตรเครดิตรุ่นใหญ่จะร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ที่ความผิดเกิดขึ้น

4.3.1.2 เจ้าหน้าที่ตำรวจ

ก. อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติหลักไว้ว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญา ส่วนอำนาจสอบสวนนั้นในจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พนักงานปกครองหรือนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหา มีถิ่นที่อยู่หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ ให้เริ่มทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า จะทำการในที่ใดเวลาใดแล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย

ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ มีอำนาจตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้ จำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือ หรือลายเท้า ค้นเพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น

หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน
ได้ ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมา ออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใด ซึ่งมีเหตุอัน
ควรเชื่อว่า อาจเป็นประโยชน์แก่คดี

เมื่อได้ทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องสรุปสำนวน คือ
ทำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 140 - 142

ข. มาตรการของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับอาชญากรรม

บัตรเครดิต

ในการดำเนินการของพนักงานสอบสวน ที่เกี่ยวกับอาชญากรรม
บัตรเครดิต ทางกรมตำรวจโดยผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ได้มีคำสั่งตามบันทึกข้อความที่
0617.134/16948 ลงวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2530 เรื่องมาตรการเกี่ยวกับการดำเนินคดีกรณี
ทุจริตในธุรกิจบัตรเครดิต เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขกรณีทุจริตดังกล่าวและเพื่อให้การดำเนิน
คดีเป็นไปในแนวทางเดียวกันจึงได้กำหนดมาตรการของพนักงานสอบสวนไว้ ดังนี้

1. เมื่อมีผู้เสียหาย (อาจเป็นผู้ถือบัตร ธนาคารหรือบริษัทผู้
ออกบัตร ผู้มีชื่อในบัตร ธนาคารผู้จ่ายเงิน ตลอดจนโรงแรม ห้างสรรพสินค้า ห้องอาหาร ภัตตาคาร
โรงพยาบาลเอกชน ร้านจิวเวลรี่ ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านตัดเสื้อ ฯลฯ ที่ถูกใช้บัตร) มา
แจ้งความร้องทุกข์เกี่ยวกับการทุจริตในธุรกิจบัตรเครดิต ให้เป็นหน้าที่ของร้อยเวรหรือเวรสอบ
สวนคดีอาญารับแจ้งความทุกครั้ง และให้รับรายงานต่อสารวัตรสอบสวนทราบโดยด่วน

2. ให้สารวัตรสอบสวนทำการสอบสวนคดีตามข้อ 1 ด้วยตนเอง
ตามนัยคำสั่ง ตร.ที่ 382/2530 เรื่องการอำนวยความสะดวกกรรมการสอบสวนคดีอาญาข้อ
5.1 ^{๑๕}

3. หากสารวัตรหรือสารวัตรสอบสวนมีปัญหาในการปฏิบัติให้รับ
ทราบต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงผู้บัญชาการตำรวจนครบาลด้วยตนเอง

4. กรณีทุจริตในธุรกิจบัตรเครดิตนั้นไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้
สันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ และใช้เอกสารสิทธิปลอม และฉ้อโกง
ทรัพย์โดยแสดงตนเป็นคนอื่น อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 264, 265,
268, 341, 343 และ 91 และสถานที่เกิดเหตุคือสถานที่ซึ่งใช้บัตรนั้น

5. หากการกระทำนั้นเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลาย
บท หลายกระทงต่างกรรมกัน และหลายท้องที่ เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 19

6. หลังจากที่ได้รับความแจ้งแล้ว ให้รายงานพฤติกรรมของการ
ทุจริตดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บัญชาการตำรวจนครบาลทราบ และเร่งขยายผล
การสอบสวนเพื่อดำเนินการสืบสวนจับกุมแก๊งผู้ทุจริตต่อไป

_____

^{๑๕} 5. การให้นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่รับผิดชอบในการสอบสวน

5.1 คดีที่ผู้บังคับบัญชาาระดับสารวัตรสถานีตำรวจหรือสารวัตรสืบสวนสอบสวน
หรือสารวัตรสอบสวนต้องทำการสอบสวนด้วยตนเอง ได้แก่ คดีอุกฉกรรจ์หรือคดีสำคัญ นอกเหนือ
จากที่กล่าวไว้ในข้อ 5.2 และ 5.3.....

เนื่องจากคดีเกี่ยวกับบัตรเครดิตเป็นอาชญากรรมซึ่งเกิดใหม่ย่อมมีอุปสรรคข้อขัดข้องในทางปฏิบัติแก่พนักงานสอบสวน หากไม่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน อาจมีผลเสียต่อรูปคดี และยากต่อการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด มาตรการของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิตนั้น นับเป็นประโยชน์แก่ผู้เสียหายในคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต ทั้งยังเป็นเครื่องแสดงถึงว่ากลไกของรัฐในส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ให้ความสำคัญแก่คดีอาชญากรรมบัตรเครดิตโดยมีระเบียบให้ร้อยเวรหรือเวรสอบสวนคดีอาญาเป็นผู้รับแจ้งความ เพื่อให้ได้บันทึกเรื่องราวพาดพิการณณ์แห่งคดีได้โดยละเอียดถูกต้องที่สุด และเพื่อให้การสอบสวนเป็นไปโดยเร่งด่วน เนื่องจากเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศและอาจเกี่ยวพันกับชาวต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ยังกำหนดมาตรการพิเศษให้ผู้รับแจ้งความต้องรายงานต่อสารวัตรสอบสวนโดยด่วน อีกทั้งกำหนดให้สารวัตรสอบสวนเป็นผู้กระทำสอบสวนด้วยตนเอง ทำให้การสอบสวนคดีสืบหน้าได้รวดเร็วกว่าคดีทั่วไป เนื่องจากผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจเอาใจใส่ต่อคดีเป็นพิเศษ

พาดพิการณณ์แห่งคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตส่วนใหญ่มีความซับซ้อน

มีกลไกที่ทันสมัย เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เกี่ยวข้องควรมีความรู้ความเข้าใจในระบบบัตรเครดิตพอสมควร จึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะให้สารวัตรสอบสวนเป็นผู้ทำการสอบสวน เนื่องจากมีความสามารถและมีประสบการณ์มากกว่าพนักงานสอบสวนที่มีขั้นน้อยกว่า หากมีปัญหาในการปฏิบัติ สารวัตรสอบสวนจะได้รับความสะดวกมากกว่า เนื่องจากมีอำนาจสั่งการโดยตรงให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยไม่ต้องผ่านการดำเนินงานหลายขั้นตอน ทำให้การสอบสวนคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น

ในส่วนของการอ้างข้อหา นั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 บัญญัติเป็นหลักว่า เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียกหรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาให้ทราบ หากไม่มีการแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา ถือว่าการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีผลให้พนักงานอัยการไม่มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาล

การแจ้งข้อหาได้แก่การแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงการกระทำ

ทั้งหลายที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด กล่าวคือ ไม่ต้องถึงขั้นที่จะต้องแจ้งฐานความผิดว่าการกระทำ
ที่ถูกกล่าวหา นั้นเป็นความผิดฐานใดตามกฎหมาย แม้ในชั้นสอบสวนพนักงานสอบสวนจะได้แจ้งฐาน
ความผิดให้ผู้ต้องหาทราบแล้ว หากต่อมาเห็นว่า เป็นความผิดฐานอื่น หรือพนักงานอัยการจะยื่นฟ้อง
คดีในความผิดฐานอื่นก็ย่อมกระทำได้ ข้อสำคัญคือมีการแจ้งถึงการกระทำทั้งหลายอันเป็นองค์ประกอบ
ของความผิดในฐานนั้น ๆ แล้ว ดังนั้นมาตรการที่ให้สันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหากรณีทุจริตเครดิตร
มีความผิดตามกฎหมาย 3 ฐานคือ ปลอมเอกสารสิทธิ ใช้เอกสารสิทธิปลอม และฉ้อโกงโดย
แสดงตนเป็นคนอื่นนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งการตั้งรูปคดีเท่านั้น ทำให้การสอบสวนเป็นไป
อย่างมีเป้าหมายมากขึ้น หากสอบสวนแล้วปรากฏข้อเท็จจริงอื่นเพิ่มเติมก็มีอำนาจตั้งข้อหาเพิ่มเติม
ได้ หรือแม้แต่เปลี่ยนข้อหาใหม่ให้ตรงกับข้อเท็จจริงที่ได้ความนั้นก็กระทำได้ บทสันนิษฐานดังกล่าว
มิใช่บทบังคับอันจะต้องถือว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดเช่นนั้นเสมอไป กรณีอาจเป็นได้ว่าผู้ถูก
กล่าวหา มิใช่ผู้กระทำความปลอม หรือลักษณะของการกระทำไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกง

อย่างไรก็ตามคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตรส่วนใหญ่ผู้กระทำมักมี

ความผิด 3 ฐานดังกล่าว เนื่องจากวิธีการใช้บัตรเครดิตรจะต้องลงลายมือชื่อปลอมในใบบันทึกการขาย
และเป็นฉ้อโกง โดยแสดงตนเป็นคนอื่นไปในตัว ดังนั้น บทสันนิษฐานเรื่องฐานความผิดดังกล่าวจึงสอดคล้อง
คล้อยกับรูปคดีที่เกิดขึ้น และมีประโยชน์ในการป้องกันปัญหาการแจ้งข้อหาไม่ครบ เนื่องจากความ
ผิดทั้ง 3 ฐาน อาจเป็นการกระทำในคราวเดียว แต่ผิดต่อกฎหมายหลายบท หากพนักงานสอบสวน
ไม่พิจารณาให้รอบคอบ อาจมองข้ามความผิดในบางบทที่เกี่ยวข้องไป นอกจากความผิดทั้ง 3 ฐาน
แล้ว ยังมีความผิดฐานอื่น ๆ อีก เช่น ลักทรัพย์ ยักยอก ฯลฯ ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แห่งคดี แต่ก็ยัง
อาศัยหลักสันนิษฐานดังกล่าวในการแจ้งข้อหาได้

สำหรับสถานที่ซึ่งความผิดเกิด มีมาตรการกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้

บัตรเครดิตรนั้นเป็นสถานที่เกิดเหตุ แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจถือข้อหาฉ้อโกงหรือใช้เอกสาร
ปลอมเป็นหลักสำคัญในการกำหนดอำนาจสอบสวน การกำหนดหลักดังกล่าวไว้ชัดเจนทำให้การ
สอบสวนเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะหากมีปัญหาเรื่องอำนาจสอบสวนเกิดขึ้น จะต้องทำ

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ในกรณีที่ไม่แน่ใจว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้นมีอำนาจชี้ขาด แต่ในจังหวัดพระนคร และธนบุรี ให้ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่รองอธิบดีกรมตำรวจขึ้นไปเป็นผู้ชี้ขาด ดังนั้นการกำหนดแนวของสถานที่เกิดเหตุไว้จึงก่อให้เกิดความสะดวกแก่ร้อยละผู้รับแจ้งความเป็นอย่างยิ่ง

4.3.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมนั้น มักประสบปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องปกติทั่วไปที่ย่อมเกิดขึ้น เนื่องจากลักษณะของการประกอบอาชญากรรมนั้น อาชญากรมักจะประกอบอาชญากรรมโดยปกปิดตัวเองตลอดจนปกปิดวิธีการประกอบอาชญากรรมทำให้ยากต่อการสืบสวนสอบสวน ทั้งการสืบสวนสอบสวนก็มิได้กระทำเพื่อให้ทราบตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังต้องทราบถึงกลไกตลอดจนรายละเอียดของอาชญากรรม และรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะกระทำได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ความผิดของอาชญากรต่อศาล ซึ่งในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น จะต้องมียุทธวิธีจริงและรายละเอียดเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ ดังนั้น ลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเป็นภาระหนักกว่าพนักงานอัยการหรือศาล เพราะต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการหลายหน่วยตลอดจนต้องติดต่อขอความร่วมมือจากประชาชน ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้รู้เท่าทันอาชญากร

เกี่ยวกับคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตก็เช่นเดียวกันมีปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ ตลอดจนปัญหาข้อกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้กับลักษณะความผิดนั้น ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ให้ความสนใจปัญหาคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตที่เกิดขึ้นหลายคดีในปัจจุบัน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้พิจารณาลักษณะและพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของคนร้ายแล้ว น่าเชื่อว่า จะกระทำเป็นชบวนการ โดยมีผู้ร่วมรู้เห็นหรือสนับสนุนหลายฝ่าย นับตั้งแต่ผู้ดูแลสถานที่พักซึ่งสมาชิกบัตรเครดิตเข้าพัก ผู้รับฝากของ กลุ่มคนร้ายและร้านค้าที่รับบัตรเครดิต โดยร้านค้าจะรูดบัตรไว้

แล้วรอกตัวเงินในเอกสารแต่ละครั้งให้น้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนที่บริษัทผู้ออกบัตรเครดิตกำหนดไว้ว่าร้านค้าไม่ต้องตรวจสอบก่อนตามระเบียบ จากการศึกษาลักษณะความผิดดังกล่าวและจากคดีที่ประสบมา พอสรุปปัญหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตได้ดังนี้

ก. ปัญหาเกี่ยวกับตัวพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนขาดความรู้ความชำนาญ เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับการลักลอบนำบัตรเครดิตของนักท่องเที่ยวไปใช้นี้เป็นปัญหาใหม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่มีข้อมูล ไม่มีข่าวสารที่จะทำการสืบสวนปราบปรามได้เท่าที่ควร ยังไม่มีความชำนาญที่จะสืบสวนสอบสวนถึงวิธีการฉ้อโกงปลอมแปลงเกี่ยวกับบัตรเครดิตดีพอ และพนักงานสอบสวนยังขาดความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในการรับแจ้งความร้องทุกข์จากผู้เสียหายชาวต่างประเทศ ผลที่ตามมาก็คือ พนักงานสอบสวนจะไม่ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ไปแจ้งความหรือไม่ยอมรับคำร้องทุกข์ แต่จะรับแจ้งไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น นอกจากนี้พนักงานสอบสวนยังไม่พยายามที่จะสืบสวนสอบสวนให้ถึงขอบเขตการที่ร่วมกระทำผิด ซึ่งจะสามารถปราบปรามการกระทำความผิดในลักษณะนี้ได้

จากปัญหาดังกล่าวนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสนใจเข้าแก้ไข อาจกระทำโดยคัดเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นมากลุ่มหนึ่งให้เป็นผู้เชี่ยวชาญคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต โดยเฉพาะในชั้นแรกควรจัดอบรมความรู้ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเชิญตัวแทนบริษัทผู้ออกบัตร ตลอดจนร้านค้าและสมาชิกบัตรมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยเน้นให้ทราบถึงวิธีปฏิบัติของธุรกิจบัตรเครดิต ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัทหรือธนาคารต่างประเทศด้วย และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่คัดเลือกมานี้ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจภาษาอังกฤษพอสมควร ในปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่จำนวนไม่น้อยที่ผ่านการศึกษามาจากต่างประเทศ จึงไม่ยากต่อการคัดเลือกจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ และควรจัดให้มีจำนวนพอเพียงกับขอบเขตความรับผิดชอบ เพราะหากมีจำนวนน้อยเกินไป ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ ส่วนปัญหาเรื่องการรับแจ้งความจากชาวต่างประเทศนั้น หากไม่สามารถหาเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้ภาษา

ต่างประเทศได้ ควรมีการประสานงานกับหน่วยราชการอื่นหรือภาคเอกชนขอความร่วมมือให้ช่วยทำหน้าที่เป็นล่าม ซึ่งน่าจะได้รับความร่วมมือ เนื่องจากการขอแบบครบวงจร ส่วนปัญหาที่พนักงานสอบสวนไม่พยายามทำการสืบสวนสอบสวนนั้นควรเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ตลอดจนรับฟังปัญหาต่าง ๆ และให้คำแนะนำหาทางแก้ไขให้ลุล่วงไปด้วยดี และปัญหานี้ผู้เสียหายอาจร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ให้สั่งการให้เป็นไปตามกฎหมายได้

ข. ปัญหาในด้านการนำตัวผู้เสียหายไปเบิกความในชั้นศาล

เนื่องจากบางกรณีผู้เสียหายในคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตรับเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งจะมีระยะเวลาอยู่ในประเทศไทยอย่างจำกัด ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการนำตัวผู้เสียหายไปให้ถ้อยคำในชั้นศาล ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ มาตรา 237 ทวิ^{๑๑} ให้นำมาปรับใช้ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถร้องขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอสืบพยานไว้ก่อนฟ้องคดีโดยอ้างเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องสืบพยานไว้ก่อนได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนรับแจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้ว ต่อมาในภายหลังจึง

---

^{๑๑} มาตรา 237 ทวิ ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานบุคคลซึ่งจะต้องนำมาสืบในภายหน้าจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ยากแก่การนำมาสืบ พนักงานอัยการโดยตนเองหรือได้รับคำร้องขอจากพนักงานสอบสวน จะนำผู้ต้องหา มาศาลและยื่นคำร้องต่อศาล โดยระบุนการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด เพื่อให้ศาลมีคำสั่งสืบพยานนั้นไว้ทันทีก็ได้

สามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้แต่ผู้เสียหายได้เดินทางออกนอกประเทศไปแล้ว ทำให้มีปัญหาในการนำตัวมาเบิกความในชั้นศาล ซึ่งพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว โดยการไม่รับแจ้งความร้องทุกข์^{๑๗}

ปัญหาดังกล่าวกฎหมายได้บัญญัติหนทางผ่อนคลายเป็นไว้ให้เท่าที่สามารถจะกระทำได้แล้ว เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในอันที่จะนำตัวพยานบุคคลผู้นั้นมาเบิกความต่อศาลก่อนฟ้องคดี ดังนั้นเมื่อพนักงานสอบสวนรับแจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้ว หากทราบว่าผู้เสียหายจะเดินทางออกนอกประเทศก่อนที่จะฟ้องคดีก็ควรนำตัวผู้เสียหายไปขอสืบพยานไว้เสียก่อน โดยนำสืบถึงข้อเท็จจริงของลักษณะการกระทำความผิด อนึ่ง คดีอาชญากรรมบัตรเครดิตที่สมาชิกบัตรเป็นชาวต่างประเทศนั้น ชาวต่างประเทศที่เข้ามาในไทยมักจะเป็นนักท่องเที่ยวซึ่งเข้ามาในระยะสั้น จึงเป็นอันทราบกันโดยทั่วไปในทางปฏิบัติว่า การนำตัวชาวต่างประเทศไปเบิกความต่อศาลในชั้นฟ้องคดีนั้น ยากที่จะติดตามตัวมาเบิกความได้ ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับแจ้งความคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต และสมาชิกบัตรหรือผู้เสียหายเป็นชาวต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ตำรวจควรเร่งรัดการสืบสวนสอบสวนให้เป็นพิเศษกว่าคดีอาญาทั่วไปเพื่อให้ฟ้องคดีได้เร็วที่สุด หากในกรณีที่เห็นว่าไม่อาจดำเนินการฟ้องคดีได้ทันก่อนที่ผู้เสียหายจะเดินทางออกนอกประเทศไทย ก็ควรรีบติดต่อดำเนินการนำตัวไปสืบพยานในศาลไว้ล่วงหน้า ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ตำรวจละเลยไม่ชวนชวยเร่งรีบดำเนินการตามวิธีดังกล่าวแล้ว จะทำให้เกิดปัญหายิ่งยากขึ้นในชั้นพิจารณาคดี เพราะพยานหลักฐานอาจไม่เพียงพอที่จะฟังลงโทษจำเลยได้

^{๑๗} บันทึกกรมตำรวจที่ 0608.6/1490 "การฉ้อโกงการใช้บัตรเครดิต", รายงานการประชุมร่วมกับผู้แทนบริษัทบัตรเครดิต (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม), หน้า 4

ปัญหาใกล้เคียงกับปัญหาดังกล่าวได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการลักลอบนำบัตรเครดิตของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไปใช้กับร้านค้าในประเทศไทย และสมาชิกบัตรชาวต่างประเทศนั้นได้เดินทางกลับประเทศของตนไปแล้ว จึงจะตรวจทราบว่าคุณลักลอบนำบัตรเครดิตไปใช้ ทำให้ไม่สามารถที่จะมาแจ้งความร้องทุกข์ได้ ซึ่งลักษณะความผิดดังกล่าวเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ หรือยกยอกแล้วแต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เฉพาะความผิดฐานยกยอกซึ่งเป็นความผิดส่วนตัว หากผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนี้เลย ในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวยังไม่อาจหาหนทางแก้ไขได้ กอปรกับตัวผู้เสียหายเองก็ไม่ตั้งใจจะร้องทุกข์ดำเนินคดีด้วย เนื่องจากบริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้รับผิดชอบชำระราคาในการใช้บัตร โดยที่ผู้เสียหายหลุดพ้นความรับผิดชอบในการชำระราคาไปแล้ว แต่ในกรณีที่ผู้เสียหายตั้งใจจะร้องทุกข์ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายอาจทำหนังสือมอบอำนาจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนตนได้ โดยยังไม่ต้องเดินทางมาดำเนินการในประเทศไทยด้วยตนเอง

ค. ปัญหาในด้านการพิจารณาฐานความผิด

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนรับแจ้งความร้องทุกข์ไว้ ส่วนใหญ่เป็นข้อหาลักทรัพย์ (ลักบัตรเครดิต) หรือรับของโจร แต่ในบางครั้งพนักงานอัยการอาจเห็นว่าเป็นความผิดฐานยกยอกทรัพย์ เนื่องจากเห็นว่าสมาชิกบัตรผู้เสียหายได้ฝากบัตรเครดิตไว้กับเจ้าของสถานที่ที่ตนเข้าพัก หรือที่รับฝากของแล้วถูกลักลอบนำไปใช้ และส่วนใหญ่จะไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้มีการนำบัตรเครดิตไปใช้โดยการปลอมแปลง เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือเดินทาง อันจะเป็นความผิดฐานปลอมเอกสารและเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ทำให้เกิดปัญหากับพนักงานสอบสวน เนื่องจากพนักงานสอบสวนไม่สามารถจะดำเนินการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานยกยอกได้เอง หากแต่จะต้องมีผู้เสียหายมาแจ้งความร้องทุกข์เสียก่อน

ปัญหาดังกล่าวอาจแก้ไขได้โดยการชี้แจงทำความเข้าใจระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการเกี่ยวกับลักษณะความผิดกับฐานความผิด ซึ่งหากจะเป็นการดีที่สุดแล้วควรเป็นการประชุมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แล้วจึงลงความเห็นร่วมกันว่าการทุจริตในลักษณะใดเป็นความผิดฐานใด ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางแก่พนักงานสอบสวน อย่างไรก็ตามเห็นว่าการแจ้งความร้องทุกข์ของผู้เสียหายนั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2 (7) บัญญัติหลักไว้เพียงว่า "คำร้องทุกข์" หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่า มีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามกฎหมาย ไม่ได้บังคับว่าผู้เสียหายจะต้องแจ้งข้อหาต่อเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องแจ้งข้อหาลงในบันทึกคำร้องทุกข์ การร้องทุกข์จึงมีลักษณะเพียงว่าให้ผู้เสียหายแจ้งถึงรายละเอียดแห่งการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น และตนประสงค์จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการสืบสวนสอบสวนนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ดังนั้น ในกรณีที่ผู้เสียหายร้องทุกข์ไว้ และเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งข้อหาความผิดไว้แล้ว หากต่อมามีความประสงค์จะเปลี่ยนเป็นข้อหาอื่นให้ถูกต้องก็ย่อมกระทำได้ เพราะข้อหาที่เปลี่ยนใหม่นี้ก็โดยอาศัยข้อเท็จจริงเดิมที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ไว้แต่แรกนั่นเอง

4.3.2 อัยการ

บทบาทของกรมอัยการในการปราบปรามอาชญากรรม โดยวิธีการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั้น กรมอัยการมีอำนาจหน้าที่ปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท รวมทั้งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้วย ทางกรมอัยการได้เล็งเห็นความสำคัญของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และได้กำหนดให้อาชญากรรมบัตรเครดิตเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งด้วย กรมอัยการจึงได้ดำเนินการจัดตั้งกองคดีเศรษฐกิจและทรัพย์สิน

ตามคำสั่งกรมอัยการที่ 244/2530 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2530 เนื่องจากอาชญากรรมดังกล่าว มีลักษณะแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป ทั้งในด้านวิธีการกระทำความผิดและตัวบุคคลผู้กระทำความผิด จึงสมควรจัดให้มีหน่วยงาน และพนักงานอัยการรับผิดชอบการดำเนินคดีอาญานั้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ และทรัพยากร โดยเฉพาะ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรนั้นมีขอบเขต ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันกับพนักงานอัยการโดยทั่วไป จึงอาจกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการโดยสังเขปไว้เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิตของพนักงานอัยการ ดังนี้

ก. อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ

กฎหมายที่เป็นหลักในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ ก็คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนกฎหมายฉบับอื่น ๆ เป็นกฎหมายการดำเนินคดีอาญา เฉพาะคดีบางประเภท ถ้าหากกฎหมายนั้น ๆ ไม่มีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่น ก็ต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาปรับใช้ อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการทั่วไปในคดีอาญา เริ่มต้นเมื่อได้รับความเห็นและสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าหากพนักงานอัยการไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งฟ้อง และแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหามาเพื่อฟ้องต่อไป

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานอัยการออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งไม่ฟ้อง อำนาจฟ้องคดีของพนักงานอัยการเป็นอำนาจเด็ดขาด แยกต่างหากจากผู้เสียหายและคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการนั้น ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีด้วยตนเอง

เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่เป็นหลักในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ แต่โครงสร้างของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นมิได้แยก "อำนาจสอบสวน" ของพนักงานสอบสวนออกจาก "อำนาจฟ้องคดี" ของพนักงานอัยการอย่างเด็ดขาด แต่ได้บัญญัติรวมกันใน "ภาคการสอบสวน" ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างไรก็ดีกฎหมายได้กำหนดการสอบสวนและการฟ้องคดีอาญาไว้คนละขั้นตอน กล่าวคือ การสอบสวนคดีอาญานับตั้งแต่ การรับคำร้องทุกข์ การสืบสวน การจับ การควบคุม การสอบสวน การฝากขัง การปล่อยชั่วคราวเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนแต่ผู้เดียว จนกระทั่งพนักงานสอบสวนเห็นว่า การสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว จึงสรุปสำนวนทำความเห็นว่าควรงดการสอบสวน ควรสั่งฟ้อง หรือควรสั่งไม่ฟ้องเสนอมายังพนักงานอัยการ^{๘๘}

ข. ปัญหาของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตร

การดำเนินคดีของพนักงานอัยการนั้นอาจต้องประสบปัญหาต่าง ๆ ในบางกรณี ทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน การดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิตรนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ดังนั้นการเตรียมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนและในชั้นพนักงานอัยการให้ครบถ้วนสมบูรณ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง คดีจะลงโทษอาชญากรรมบัตรเครดิตรได้หรือไม่ก็มีสาเหตุมาจากขั้นตอนในช่วงนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เนื่องจากพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่พนักงานอัยการใช้พิจารณาก่อนออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องก็จะพิจารณาจากพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน กรณีมีการสั่งฟ้อง การเขียนบรรยายฟ้องทั้งข้อเท็จจริง

^{๘๘} โทแมน ภักธรภิรมย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญา", การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พ.พิทยาคาร, 2531), หน้า 90

และข้อกฎหมายก็ต้องอาศัยการพิจารณาจากสำนวนการสอบสวน นอกจากนี้เมื่อสืบพยานในศาล พยานหลักฐานที่พนักงานอัยการนำมาสืบก็ได้จากพยานหลักฐานที่หาได้ในชั้นสอบสวนเช่นเดียวกัน ดังนั้นเห็นได้ว่าการสอบสวนเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 143⁶⁹ โดยพนักงานอัยการ นับว่าเป็นมาตรการสำคัญที่จะกลั่นกรองการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจนในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ในการปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิตรในประเทศไทยนั้น นับว่ามี อุปสรรคและปัญหาอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในอาชญากรรม ประเภทนี้แล้ว ยังประกอบด้วยอุปสรรคในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพราะเมื่อจับกุม ตัวผู้กระทำความผิดได้แล้ว สำนวนฟ้องที่พนักงานสอบสวนส่งไปให้อัยการมักจะไม่มีพยานหลักฐาน เพียงพอเอาผิดกับผู้ต้องหาได้⁷⁰ ดังนั้นบทบาทของพนักงานอัยการในส่วนนี้จึงมีความสำคัญมาก

⁶⁹ มาตรา 143 เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนดังกล่าวในมาตรา ก่อน ให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งฟ้อง และแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหามาเพื่อฟ้องต่อไป

(2) ในกรณีมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าไม่เห็นชอบด้วยก็สั่งไม่ฟ้อง

ในกรณีหนึ่งกรณีใดข้างต้น พนักงานอัยการมีอำนาจ

(ก) สั่งตามที่เห็นควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อสั่งต่อไป

(ข) .....

⁷⁰ ผู้จัดการ , (ปีที่ 4 (1) ฉบับที่ 57 (24), วันที่ 18 - 24 พฤษภาคม 2530)

แต่ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการมักมีปัญหาเกี่ยวกับการสั่งสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งปัญหาที่สำคัญนั้นได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลา ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับคดีอาญากรรมบัตรเครดิตรั้น เมื่อจับตัวผู้กระทำผิดได้แล้วพนักงานสอบสวนจะนำตัวผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาล เนื่องจากดำเนินการสอบสวนไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงต้องนำตัวไปฝากขัง โดยให้ศาลใช้ดุลพินิจอนุญาต แต่ศาลจะอนุญาตให้ฝากขังได้ไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ พนักงานสอบสวนใช้อำนาจฝากขังจนเกือบครบกำหนดเวลาตามกฎหมายแล้วจึงส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องและดำเนินการฟ้อง ทำให้พนักงานอัยการไม่มีเวลาเพียงพอที่จะตรวจสอบสำนวนให้ละเอียดถี่ถ้วน หรือสั่งสอบสวนเพิ่มเติม หากยื่นฟ้องไม่ทันภายในกำหนดเวลาฝากขังครั้งสุดท้าย ศาลก็ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป ทำให้ยากแก่การนำตัวผู้ต้องหามาฟ้องในภายหลัง พนักงานอัยการจะมีโอกาสตรวจสอบสำนวนได้ละเอียดรอบคอบเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าพนักงานสอบสวนส่งสำนวนมาช้าหรือเร็ว หากมีเวลาให้พนักงานอัยการน้อย และสำนวนไม่สมบูรณ์ การสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมก็ไม่อาจกระทำได้ พนักงานอัยการก็จำต้องสั่งฟ้องผู้ต้องหาตามพยานหลักฐานเท่าที่มีอยู่ อันจะมีผลต่อการนำสืบพยานในศาล และทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้⁷¹

4.3.3 ศาล

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติหลักว่า การพิจารณาและสืบพยานในศาลให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะนิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้วถ้าเห็นสมควร ศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบ

⁷¹ ผู้จัดการ , ปีที่ 4 (1) ฉบับที่ 57 (24) (วันที่ 18 - 24 พฤษภาคม 2530)

การวินิจฉัยได้ ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำผิดก็ดี การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดก็ดี คดีขาดอายุความแล้วก็ดี มีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรถูกต้องรับโทษก็ดี ให้ศาลยกฟ้อง โจทก์ปล่อยจำเลยไป เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดและไม่มีกรยกเว้นโทษตามกฎหมาย ให้ศาลลงโทษแก่จำเลยตามความผิด ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ ระหว่างการพิจารณาโดยผลการหรือคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม จะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้

ในปัจจุบันมีคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตขึ้นสู่ศาลไทยไม่มากนัก เนื่องจาก

1. ผู้เสียหาย ได้แก่ สมาชิกบัตรที่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยและสมาชิกบัตรที่เป็นชาวต่างประเทศ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ

กรณีสมาชิกบัตรที่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นผู้เสียหาย โดยปกติจะไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากสมาชิกบัตรเหล่านั้นเห็นว่าการที่ต้องเข้าไปมีส่วนในการดำเนินคดีกับอาชญากรนั้นเป็นเรื่องยุ่งยากและเสียเวลา ไม่เห็นประโยชน์จากการนำตัวอาชญากรบัตรเครดิตมาลงโทษ และเนื่องจากนโยบายทางการตลาดของธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรที่ต้องทำการแข่งขันกันอย่างสูง ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรบางแห่งได้จำกัดความรับผิดชอบของสมาชิกไว้ ในกรณีที่บัตรหายหรือบัตรถูกขโมย สมาชิกบัตรจะรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นจำนวนเงินเพียง 800 - 1,000 บาท ทำให้สมาชิกบัตรไม่สนใจที่จะร่วมดำเนินการเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

กรณีสมาชิกบัตรผู้เสียหายเป็นชาวต่างชาติซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวและมีความอยู่ในประเทศไทยน้อยมาก ทำให้พนักงานสอบสวนซึ่งรับคำร้องทุกข์ไม่สามารถดำเนินการต่อไป เนื่องจากสมาชิกบัตรผู้เสียหายเดินทางกลับประเทศของตนไปแล้วก่อนหน้าที่จะจับตัวผู้กระทำความผิดได้

2. ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรไม่สนใจที่จะเข้าร้องทุกข์หรือนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อดำเนินคดีกับอาชญากรบัตรเครดิตฐานฉ้อโกง เพราะไม่ได้เสียผลประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากมีข้อสัญญากับทางธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรว่าเมื่อนำไปบันทึกการชรายไปเรียกเก็บเงินในกรณีมีการก่ออาชญากรรมบัตรเครดิตขึ้น ร้านค้าหรือสถานบริการผู้สุจริตจะได้รับเงินจากธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเสมอ ทั้งนี้ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรต้องการรักษาความเชื่อถือในบัตรเครดิตของตน เมื่อมีการนำบัตรเครดิตที่ถูกลักหรือปลอมแปลงมาใช้กับร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรต่าง ๆ ร้านหรือสถานบริการเหล่านี้จะเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง แต่เมื่อร้านค้าหรือบริษัทผู้ออกบัตรได้รับเงินครบถ้วนจากกรณีที่มีผู้ใช้บัตรเครดิตโดยทุจริต ก็มักจะไม่น่าสนใจเข้าร้องทุกข์หรือนำคดีขึ้นสู่ศาล ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้

นอกจากนี้ในบางกรณีที่จะต้องมีการเรียกพนักงานร้านค้าหรือสถานบริการที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นมาให้ปากคำแก่พนักงานสอบสวน แต่เนื่องจากเวลาผ่านไปนานมากทำให้พนักงานไม่สามารถจำลักษณะของผู้กระทำความผิดได้ เป็นเหตุให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้อีกเช่นกัน

3. ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเองไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เนื่องจากต้องใช้เวลาไม่คุ้มค่ากัน และอาจจะกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือว่าสมาชิกบัตรมีต่อทางธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตร หรือในกรณีที่ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรในต่างประเทศเป็นผู้เสียหายในฐานะความผิดปลอมเอกสารสิทธิ์หรือใช้เอกสารสิทธิ์ปลอม ก็ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด เพราะต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก และประการที่สำคัญธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรเห็นว่าเป็นความเสียหายเพียงเล็กน้อย เนื่องจากตนได้มีการเอาประกันภัยบัตรเครดิตที่ตนออกให้สมาชิกบัตรอยู่แล้ว ตามข้อตกลงคุ้มครองของกรมธรรม์ประกันภัย (INSURING AGREEMENT) บริษัทผู้รับประกันภัยจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ธนาคารหรือบริษัทผู้เอาประกันภัยสำหรับความเสียหายทั้งหลายที่เกิดขึ้น เนื่องจากการที่บัตรเครดิตหาย และมีการนำ

บัตรเครดิตนั้นไปใช้ โดยบุคคลอื่นนอกจากผู้ถือบัตรเครดิต⁷²

4. ตัวผู้กระทำผิดเมื่อถูกจับกุมได้มักขอประกันตัวด้วยจำนวนเงินเพียงเล็กน้อย และหลบหนีไปในระหว่างนั้น ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้⁷³ หรืออาจจะใช้อิทธิพลของตนตลอดจนพรรคพวกเพื่อไม่ให้ เป็นคดีความขึ้นมา

อย่างไรก็ตามเมื่อมีคดีดังกล่าวขึ้นสู่ศาล การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีจนการวินิจฉัยชี้ขาดหน้าพยานหลักฐานย่อมเป็นไปตามกฎหมายเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป กล่าวคือ พนักงานอัยการเป็นผู้นำพยานหลักฐานที่รวบรวมได้ในชั้นสอบสวนเสนอต่อศาล ศาลจะพิจารณาคดีตามพยานหลักฐานเท่านั้น ไม่มีอำนาจนำข้อเท็จจริงที่ได้โดยทางอื่นมาพิจารณาคดีได้

การพิจารณาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิต คดีอาชญากรรมบัตรเครดิตมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีวิธีดำเนินการแตกต่างกัน การหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดจึงมีความยากง่ายต่างกันด้วย ดังนั้นในคดีบางประเภทซึ่งไม่สามารถหาประจักษ์พยานได้เพราะโดยลักษณะแล้วอาชญากรรมประเภทนั้นมักจะมีขั้นตอนหรือขบวนการในการกระทำความผิดอย่างลึกซึ้ง แบนเนียบและยากต่อการสืบสวนจับกุม หรือไม่มีผู้รู้เห็นอย่างแน่ชัดขณะกระทำความผิด ศาลอาจนำพยานพดพิเหตุแวดล้อมกรณีต่าง ๆ มาวินิจฉัย หากพยานหลักฐานดังกล่าวสามารถบ่งชี้ได้ว่า จำเลยมีความผิดหรือไม่ ศาลก็พิพากษาลงโทษจำเลยได้

⁷² ชีร์พันธุ์ ดวงพลอย, "การประกันภัยบัตรเครดิต", วารสารสำนักงานประกันภัย (ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2529), หน้า 6 - 7

⁷³ ผู้จัดการ, (ปีที่ 5 ฉบับที่ 95 วันที่ 8 - 14 กุมภาพันธ์ 2531), หน้า 25

4.3.3.1 ตัวอย่างคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต

ก. ตัวอย่างที่ 1

วันที่ 6 มิถุนายน 2531 ร้าน น. เป็นร้านขายอัญมณีและทองรูปพรรณ ทางร้าน น. สมัครเป็นร้านค้าผู้รับบัตร ได้ทำการขออนุมัติวงเงิน⁷⁴ เป็นจำนวนเงินประมาณ 50,000 บาท จากบัตรเครดิตของ MR.DAVIS ซึ่งเป็นบัตรเครดิตที่ออกในสหรัฐอเมริกา เมื่อพนักงานอนุมัติวงเงินของศูนย์บัตรเครดิตในประเทศไทย ขอให้พนักงานขายของร้าน น.ตรวจสอบหนังสือเดินทาง ชายที่นำบัตรเครดิตมาใช้ได้อ้างว่าไม่ได้นำหนังสือเดินทางติดตัวมาด้วยแต่ได้เก็บไว้ที่โรงแรม⁷⁵

⁷⁴ ดูรายละเอียดการขออนุมัติวงเงินในบทที่ 3 ข้อ 3.3.3 กระบวนการใช้บัตรเครดิต

⁷⁵ โดยข้อสัญญาที่ทางธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรตกลงกับสมาชิกบัตร ในเรื่องการใช้บัตรเครดิตส่วนใหญ่จะมีข้อสัญญาให้ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรมีสิทธิบันทึกหลักฐานหรือเอกสารอื่นใดอันเนื่องจากการใช้บัตร และในส่วนของร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรก็มีข้อสัญญาให้ร้านค้าหรือสถานบริการ ระบุเลขที่ และประเทศที่ออกหนังสือเดินทางลงบนใบบันทึกการขาย นั่นก็คือ ในกรณีที่มีการซื้อขายสินค้า โดยเฉพาะสินค้าที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ง่าย หรือสามารถขายต่อได้ง่าย ก็ควรที่ร้านค้าผู้รับบัตร จะต้องตรวจสอบความเป็นเจ้าของบัตรเครดิตที่แท้จริง โดยการตรวจสอบบัตรประจำตัวหรือหนังสือเดินทางฉบับจริงของสมาชิกบัตรแล้วแต่กรณี แต่ในทางปฏิบัติ สมาชิกบัตรชาวต่างประเทศจะไม่นำหนังสือเดินทางพกติดตัวไปในที่ต่าง ๆ นอกจากในกรณีที่มีความตั้งใจที่จะไปซื้อสินค้ายังร้านค้าผู้รับบัตร ซึ่งอาจเป็นเพราะเคยดูสินค้าไว้แล้วหรือเคยติดต่อกับขายกันมาก่อนกรณีเช่นนี้การตรวจสอบหนังสือเดินทางก็จะเป็นไปไม่ได้ แต่ในกรณีที่ทางร้านค้าผู้รับบัตรไม่สามารถตรวจสอบหนังสือเดินทางได้ ก็สามารถตรวจสอบบัตรประจำตัว (I.D.CARD) หรือใบขับขี่ ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าหนังสือเดินทาง และชาวต่างประเทศมักพกติดตัวเสมอ แล้วบันทึกเลขหมายพร้อมชื่อประเทศที่ออกไว้แทนได้ ทั้งนี้เป็นมาตรการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกบัตรมิให้ผู้อื่นนำบัตรเครดิตไปใช้โดยมิชอบ - ผู้เขียน

เนื่องจากชายผู้นำบัตรเครดิตมาใช้มีพฤติการณ์ที่น่าสงสัยหลาย
อย่าง ที่พนักงานขายของร้าน น. สังเกตเห็น เช่น ซื้อสินค้าในร้าน ได้แก่ ทัศนียภาพต่าง ๆ หลาย
รายการ โดยไม่ใช้เวลาในการเลือกดูหรือต่อรองราคา และตัดสินใจซื้อสินค้าในเวลาอันรวดเร็ว
จึงได้เกิดความไม่แน่ใจ และได้ปฏิเสธไม่รับบัตรเครดิตนั้นในการชำระราคาสินค้า

ต่อมาเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2531 เวลาประมาณ 15.45 น.
ร้าน ท. ซึ่งร้านจำหน่ายทองรูปพรรณในศูนย์การค้ามาบุญครอง ได้ทำการขออนุมัติวงเงิน ประมาณ
30,000 บาท เป็นค่าซื้อทองรูปพรรณจากบัตรเครดิตของ MR.DAVIS พนักงานอนุมัติวงเงินของ
ศูนย์บัตรในประเทศไทย ได้ขอให้ร้าน ท. ทำการตรวจสอบหนังสือเดินทาง หรือบัตรประจำตัว
พนักงานขายของร้าน ท. ได้แจ้งกับพนักงานอนุมัติวงเงินว่าได้ทำการตรวจสอบแล้ว หมายเลข
หนังสือเดินทางคือ 163841 U.S.A. พนักงานอนุมัติวงเงินจึงได้ให้รหัสในการขออนุมัติวงเงิน
แก่ ร้าน ท. ไป

ประมาณ 20 นาทีต่อมา ร้าน ป. ซึ่งเป็นร้านจำหน่ายทองรูปพรรณ
อีกร้านหนึ่งในศูนย์การค้าเดียวกัน ได้ทำการขออนุมัติวงเงินจากบัตรเครดิตของ MR.DAVIS
อีก เป็นจำนวนเงิน 30,000 บาท เมื่อพนักงานอนุมัติวงเงินของศูนย์บัตรได้ขอให้ทำการตรวจ
สอบหนังสือเดินทาง ปรากฏว่าเป็นหมายเลข 1636841 U.S.A ซึ่งต่างจากราวแรกที่ทางศูนย์
บัตรได้รับจากร้าน ท. เมื่อสอบถามพนักงานขายของร้าน ป. ก็ปรากฏว่าชายผู้นำบัตรมาใช้เป็นผู้
จดหมายเลขให้ไม่ได้ดูจากหนังสือเดินทางฉบับจริง พนักงานอนุมัติวงเงินจึงได้ขอสอบถามข้อมูล
เพิ่มเติมจากชายผู้ใช้บัตรทางโทรศัพท์ ปรากฏว่าชายผู้นั้นได้นำบัตรเครดิตพร้อมเดินทางไป จึงเชื่อ
ได้ว่าชายผู้นั้นมิใช่เจ้าของบัตรที่แท้จริง พนักงานอนุมัติวงเงินจึงได้ติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจยังสถานี
ตำรวจเจ้าของท้องที่ แล้วเดินทางไปยังสถานีตำรวจเพื่อร้องทุกข์

ในอีก 30 นาทีต่อมา ร้าน ว. ซึ่งเป็นร้านจำหน่ายทองรูปพรรณ
อีกร้านหนึ่งได้ทำการขออนุมัติวงเงิน จำนวนเงิน 30,000 บาท จากบัตรเครดิตของ MR.DAVIS
พนักงานอนุมัติวงเงินจึงได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการจับกุมชายผู้ใช้บัตรเครดิตนั้นได้ 1 คน

เป็นชาวต่างชาติ และควบคุมตัวไปทำการสอบสวนเพื่อดำเนินคดียังสถานีตำรวจเจ้าของท้องที่

ผู้นำบัตรเครดิตมาใช้ได้ให้การต่อพนักงานสอบสวนว่า ได้รับบัตรเครดิตนี้มาจากชายไทยคนหนึ่ง เป็นผู้นำมาให้ตนลงชื่อบนแถบลายมือชื่อหลังบัตรเครดิต และให้นำไปใช้ซื้อสินค้าที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ง่าย เช่น ทอง ซึ่งเมื่อได้สินค้ามาแล้วนำไปขายได้เงินก็จะแบ่งส่วนแบ่งให้

บัตรเครดิตของ MR.DAVIS นี้เป็นบัตรเครดิตที่ส่งทางไปรษณีย์มาจากประเทศสหรัฐอเมริกาให้แก่ MR.DAVIS สมาชิกบัตรที่อยู่ในประเทศไทย

1. ลักษณะของการกระทำความผิด

ผู้ต้องหา นำบัตรเครดิตที่ยังไม่มีการลงลายมือชื่อบนแถบลายมือชื่อหลังบัตร แล้วลงลายมือชื่อของผู้ต้องหาเองบนแถบลายมือชื่อ แสดงให้เห็นได้ว่าเป็นบัตรเครดิตที่ถูกลักก่อนจะถึงมือสมาชิกบัตร บัตรเครดิตของ MR.DAVIS นี้ได้ส่งมาจากธนาคารผู้ออกบัตรในประเทศสหรัฐอเมริกา มายังที่อยู่ของ MR.DAVIS ในประเทศไทยทางไปรษณีย์ ซึ่งบัตรเครดิตนี้จะถูกลักระหว่างที่กำลังอยู่ในระหว่างการส่งทางไปรษณีย์

2. ข้อสังเกตของการกระทำ

ผู้ต้องหา นำบัตรเครดิตมาใช้ซื้อสินค้าเพื่อนำไปให้ผู้ที่น่าบัตรเครดิตมาให้ตนใช้ นำไปขายต่อแล้วแบ่งส่วนแบ่งนั้น ย่อมมีความผิดอาญาฐานฉ้อโกง โดยแสดงตนเป็นคนอื่นตามมาตรา 342 เพราะได้แสดงตนเป็น MR. DAVIS เพื่อหลอกลวงให้ร้านค้าหลงเชื่อและมอบสินค้าให้แก่ตน และมีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิ และใช้เอกสารสิทธิปลอม ตามมาตรา 265 และ 268 เพราะได้มีการลงลายมือชื่อของตนลงในใบบันทึกการขาย ซึ่งเป็นเอกสารสิทธิอย่างหนึ่ง

ในกรณีผู้ลักับตรเครดิตแล้วนำมาให้ผู้ต้องหาใช้ชื่อสินค้านั้น หากเป็นเจ้าพนักงานในการไปรษณีย์ ก็ต้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 163⁷⁶ ด้วย กรณีบัตรเครดิตถูกลักระหว่างการส่งไปรษณีย์นั้น ทางการสื่อสารฯ ก็ยอมรับแล้วว่ามีปัญหา บัตรเครดิตหายทางไปรษณีย์จริง ซึ่งการกระทำผิดแต่ละครั้ง การสื่อสารฯ ได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และเมื่อสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีมูล ก็กระทำการสอบสวนความผิดพร้อม ลงโทษทางวินัย⁷⁷

การลักับตรเครดิตทางไปรษณีย์นั้น หากพบว่าเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์กระทำความผิดลักับตรเครดิตที่อยู่ในระหว่างการส่งไปรษณีย์แล้วนำมาใช้จริง นอกจากจะต้องลงโทษทางวินัยแล้ว ยังเป็นความผิดอาญาตามมาตรา 163 อีกด้วย

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 163 เจ้าพนักงานไปรษณีย์กระทำความผิด หากเป็นการกระทำความผิดด้วยหน้าที่ในการไปรษณีย์ โดยการเปิดหรือยอมให้ผู้อื่นเปิดจดหมาย หรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์ อันหมายถึง จดหมาย หรือไปรษณีย์ภัณฑ์ทุกชนิดไม่ว่าจะลงทะเบียนหรือไม่ก็ตาม ความผิดตามมาตรา 163 (1) นี้ความผิดสำเร็จเมื่อกระทำการเปิดโดย

---

⁷⁶ มาตรา 163 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ในการไปรษณีย์โทรเลข หรือโทรศัพท์ กระทำการมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) เปิดหรือยอมให้ผู้อื่นเปิดจดหมาย หรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์ หรือโทรเลข
- (2) .....
- (3) .....
- (4) .....

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷⁷ หนังสือพิมพ์แนวหน้า, (24 มิถุนายน 2530), หน้า 5.

เจตนาซึ่งชองจดหมายที่ใส่บัตรเครดิตนั้น ส่วนการจะนำบัตรเครดิตไปใช้หรือไม่นั้น ไม่ใช่สาระสำคัญ

ในกรณีการลักบัตรเครดิตที่อยู่ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์นั้น นอกจากจะต้องลงโทษทางวินัยแก่เจ้าพนักงานไปรษณีย์ผู้กระทำผิดแล้ว สมควรที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องส่งตัวผู้กระทำผิดให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้รับโทษทางอาญาด้วย เป็นการมิให้พนักงานไปรษณีย์อื่น ๆ จดจำเป็นเยี่ยงอย่าง ไม่กล้ากระทำความผิดเช่นนี้ หากผู้บังคับบัญชาลงโทษเฉพาะแต่ทางวินัยแล้ว ก็อาจจะทำให้เจ้าพนักงานไปรษณีย์อื่น ๆ ทำการลักบัตรเครดิตที่อยู่ระหว่างการส่งทางไปรษณีย์ขึ้นอีก เพราะผลตอบแทนที่ได้รับมีเป็นจำนวนมาก คุ่มค่ากับการเสี่ยง เพราะหากถูกจับได้ว่ากระทำความผิด ก็เพียงแต่ถูกลงโทษทางวินัยเท่านั้น

ข. ตัวอย่างที่ 2

ข้อหาร่วมกันปลอม และใช้เอกสารสิทธิปลอม

วันเวลาที่เกิดเหตุ 11 ตุลาคม 2531 เวลากลางวัน

ข้อเท็จจริงจากการสอบสวนฟังได้ความว่า เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2531 นาย ค. ได้ไปสมัครเป็นสมาชิกที่สถานบริการ ช. โดยชำระเงินสดเป็นค่าสมาชิกจำนวน 12,000 บาท โดยมอบให้กับ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 นำไปชำระ แต่ นาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 บอกให้ผู้ต้องหาที่ 2 เก็บเงินสดไว้ก่อน เพราะจะมีผู้นำบัตรเครดิตมาชำระแทน ต่อมาวันที่ 11 ตุลาคม 2531 น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 ได้นำบัตรเครดิตฉบับของกลางมาชำระค่าสมาชิกของ นาย ค. แทนเงินสด พนักงานเก็บเงินของสถานบริการ ช. นำบัตรเครดิตมารูดกับเครื่องแล้วให้ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 นำใบบันทึกการขายไปให้ลูกค้าเซนต์ชื่อ แต่เมื่อ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 นำใบบันทึกการขายกลับมา พนักงานเก็บเงินได้สังเกตเห็นว่าบัตรเครดิตนั้นผิดปกติ จึงได้โทรศัพท์สอบถามไปยังพนักงานของธนาคารผู้ออกบัตร ซึ่งได้รับแจ้งว่าให้ยึดบัตรเครดิตนั้นไว้ก่อน เพราะเชื่อว่าเป็นบัตรเครดิตปลอม เมื่อชำระค่าสมาชิกด้วยบัตรเครดิตไม่ได้ นาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 จึงนำเงินสดมาชำระแทน และพยายามขอรับบัตรเครดิตนั้นคืน ซึ่งเมื่อมีการสอบสวนในเรื่องนี้

นาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 และ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 ก็ให้การปรีกปรานาย ค. และขอร้องให้นาย ค. ให้การช่วยเหลือ แต่ นาย ค. ไม่ยอม โดยยืนยันว่าได้ชำระค่าสมาชิกด้วยเงินสดในวันที่สมัครเป็นสมาชิก ต่อมาได้มีการจับกุมผู้ต้องหาทั้งสองมาดำเนินคดี

ชั้นสอบสวนผู้ต้องหาทั้งสองให้การรับสารภาพ

พนักงานสอบสวนและผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและปราบปราม

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน สั่งฟ้องผู้ต้องหาทั้งสองตามข้อกล่าวหา

ได้ตรวจสอบคดีนี้แล้ว ทางคดีมีนาย ค. และนาย จ. ให้การยืนยันว่า

ได้ชำระเงินสดในวันที่สมัครเป็นสมาชิก และต่อมาผู้ต้องหาที่ 1 และผู้ต้องหาที่ 2 ได้มาขอร้องให้ช่วยเหลือ และยังมี น.ส. ข. ซึ่งเป็นพนักงานเก็บเงินของสถานบริการ ช. ในวันเกิดเหตุ และให้การยืนยันการกระทำของผู้ต้องหาทั้งสอง และยังมีบัตรเครดิตของกลางพร้อมไปบันทึกการขายเป็นพยานเอกสาร เห็นว่าหลักฐานทางคดีน่าเชื่อว่า ผู้ต้องหาที่ 1 และ 2 ได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาจริง คดีมีพยานหลักฐานพอฟ้อง จึงเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ 1 และ 2 ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 265, 268 และ 83

ส่วน นาย ค. ที่ทางศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน ได้เสนอขออนุมัติสอบสวนดำเนินคดีไว้แล้ว จากการสอบสวนปรากฏว่า นาย ค. ไม่มีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำของผู้ต้องหาที่ 1 และ 2 ด้วย พนักงานสอบสวนและผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน ได้มีความเห็นสั่งไม่ฟ้องแล้ว ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการแก้ไขตามคำสั่งแล้ว ซึ่งก็เห็นควรไม่ฟ้อง นาย ค. ตามเสนอ

ความเห็นของพนักงานสอบสวน

ตามวันเวลาที่เกิดเหตุ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 ได้นำบัตรเครดิตของกลางมามอบให้กับ น.ส. ข. พนักงานเก็บเงินของสถานบริการ ช. เพื่อจ่ายเป็นค่าสมาชิกของ นาย ค. ผู้ต้องหาที่ 3 ต่อมา น.ส. ข. ตรวจพบว่าบัตรเครดิตของกลางเป็นของปลอมจึงแจ้งให้ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 ไปบอก นาย ค. ผู้ต้องหาที่ 3 ขอเงินสดค่าสมาชิก ต่อมา นาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 ได้นำเงินสดมาให้ และต้องการขอบัตรเครดิตของกลางคืนอยู่หลายครั้ง แต่ น.ส. ข. ไม่ยอมคืนให้ และได้จัดส่งบัตรเครดิตของกลางให้กับพนักงานของบริษัทผู้ออกบัตรทำการตรวจสอบ จากการตรวจสอบพบว่าบัตรเครดิตของกลางเป็นบัตรเครดิตปลอม และได้นำความแจ้งต่อพนักงานสอบสวนทราบ จากการสอบสวน พนักงานของธนาคารผู้ออกบัตร (ผู้กล่าวหา) และ ร.ต.ต. ญ. พยาน ให้การยืนยันว่าได้รับแจ้งเหตุแล้วได้ทำการสืบสวน ทราบจากการสืบสวนต่อมาว่า นาย ค. ผู้ต้องหาที่ 3 ได้นำเงินสดมาชำระเป็นค่าสมาชิก แต่ นาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 และ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 ได้บังอาจร่วมกันนำบัตรเครดิตของกลางที่เป็นบัตรเครดิตปลอมไปจ่ายเป็นค่าสมาชิกโดยอ้างว่าเป็นของ นาย ค. ผู้ต้องหาที่ 3 ซึ่ง น.ส. ก. และ นาง ง. เคยรับกับผู้กล่าวหา และพยาน นอกจากนี้จากปากคำของ น.ส. ข. พยาน ให้การยืนยันว่าขณะเกิดเหตุได้รับบัตรเครดิตจาก น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 โดยมีได้รับจากนาย ค. โดยตรง และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ก็ได้รับจาก น.ส. ก. แต่เพียงผู้เดียว ประกอบกับ นาย จ. พยานยืนยันว่า นาย ค. ผู้ต้องหาที่ 3 ได้จ่ายเงินสดเป็นค่าสมาชิก มิได้ส่งบัตรเครดิตของกลางให้แก่ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 แต่อย่างใด จากข้อเท็จจริงดังกล่าว เห็นว่าทางคดีไม่สามารถนำสืบได้ว่า นาย ค. ได้ร่วมกระทำความผิดตามที่กล่าวหาแต่อย่างใด เห็นว่าคดีมีหลักฐานไม่เพียงพอฟ้องนาย ค. ร่วมกันปลอมและใช้เอกสารสิทธิปลอมตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 265, 268 ประกอบมาตรา 83 เห็นควรสั่งไม่ฟ้องนาย ค. ตามข้อกล่าวหา

อนึ่ง กรณีนาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 และ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 แจ้งข้อความแก่พนักงานสอบสวน ทั้งที่รู้ว่ามิได้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นในตอนพนักงานสอบสวนได้บันทึกปากคำไว้ในฐานะพยาน น่าจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 173

ได้แยกดำเนินการอีกส่วนหนึ่งต่างหากแล้ว

ความเห็นของพนักงานอัยการ

พิจารณาเห็นว่าตามข้อเท็จจริงที่สอบสวนฟังได้ว่าเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2531 เวลาประมาณ 21.00 น. ได้มีหญิงคนหนึ่งนำบัตรเครดิตปลอมของกลางไปใช้กับ น.ส. ช. ที่สถานบริการ ช. จริง คงมีปัญหาแต่เพียงว่าผู้ต้องหาทั้ง 3 หรือคนใดคนหนึ่งเป็นตัวการด้วยหรือไม่

เห็นว่าบัตรเครดิตของกลางเมื่อดูด้วยสายตาของบุคคลธรรมดา ย่อมไม่รู้ว่า เป็นบัตรเครดิตปลอม เมื่อ น.ส. ช. นำบัตรเครดิตไปตรวจสอบกับเครื่องอนุมัติวงเงินอัตโนมัติ เครื่องก็ยังยอมให้ผ่านได้ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 นำบัตรเครดิตไปให้ น.ส. ช. ทำการบันทึกการขาย ก็กระทำในฐานะเป็นผู้บริการ แม้ผู้ต้องหาที่ 2 จะให้การว่าในวันที่ 11 ตุลาคม 2531 ผู้ต้องหาที่ 2 จะได้รับเงิน 12,000 บาท จากนาย ค.แล้ว แต่การที่มีบุคคลอื่นชำระค่าสมาชิกด้วยการใช้บัตรเครดิต ก็หาได้หมายความว่า ผู้ต้องหาที่ 2 จะร่วมเป็นตัวการกับบุคคลดังกล่าวไม่ เพราะคดีนี้ได้มีหลักฐานว่า ผู้ต้องหาที่ 2 กับบุคคลดังกล่าวร่วมกันใช้บัตรเครดิตโดยผู้ต้องหาที่ 2 รู้อยู่แล้วว่าเป็นเอกสารปลอม ส่วนผู้ต้องหาที่ 1 ก็เพียงแต่เป็นคนนำเงินสด 12,000 บาท ไปให้ น.ส. ช. เมื่อรู้ว่าบัตรเครดิตใช้ไม่ได้เพราะเป็นเอกสารปลอมเท่านั้น

สำหรับผู้ต้องหาที่ 3 ปรากฏว่าในวันที่ 11 ตุลาคม 2531 ซึ่งเป็นวันที่มีบุคคลนำบัตรเครดิตปลอมมาใช้นั้น ผู้ต้องหาที่ 3 มิได้ไปที่เกิดเหตุด้วย ทั้งนี้ผู้ต้องหาที่ 1 ให้การไว้ในฐานะพยาน เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2531 ว่าเห็นผู้ต้องหาที่ 3 ไปที่เกิดเหตุเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2531 และตนได้ถามผู้ต้องหาที่ 3 ว่าเหตุใดจึงให้คนนำบัตรเครดิตที่มีปัญหาไปใช้ ผู้ต้องหาที่ 3 ก็ตอบว่าตนไม่ทราบเรื่อง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เห็นว่า กรณีน่าจะเป็นผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่ง ที่ร่วมกับผู้อื่นกระทำความผิด แต่พยานหลักฐานไม่พอฟ้อง จึงเห็นควรสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่ 1, 2, 3 ฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264, 265, 268 และ 83

พิจารณาว่าข้อหาปลอมเอกสารสิทธิไม่มีพยานหลักฐานว่าผู้ใดเป็นผู้ทำปลอมขึ้น

ข้อหาการใช้เอกสารปลอม เฉพาะผู้ต้องหาที่ 1 และที่ 2 มี น.ส. ข. เป็นประจักษ์พยาน แต่ตามคำให้การไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาที่ 1 และที่ 2 ได้รู้ว่าเอกสารของกลางเป็นเอกสารของปลอมมาก่อน กรณีมีพยานหลักฐานไม่พอฟ้อง

สำหรับผู้ต้องหาที่ 3 คงมีเฉพาะคำขัดท้อของผู้ต้องหาอื่นเท่านั้น จึงมีหลักฐานไม่พอฟ้อง

สั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาทั้ง 3 ทุกข้อหาตามเสนอ เสนออธิบดีกรมตำรวจ

ข้อสังเกต

1. การที่นาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 บอกให้น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 เก็บเงินสด 12,000 บาท ที่นาย ค. นำมาชำระเป็นค่าสมาชิกของสถานบริการ ช. ไว้ก่อน เพราะจะมีผู้นำบัตรเครดิตมาชำระแทน การกระทำของนาง ง. หากมิได้มีเจตนาที่จะทุจริตยกยอกเงินจำนวน 12,000 บาทนั้นไว้แล้ว ก็ไม่ควรจะบอกให้น.ส. ก. เก็บเงินจำนวนนั้นไว้ก่อน และถ้าหาก นาย ค. ประสงค์จะชำระด้วยบัตรเครดิตแทนเงินสด นาย ค. จะต้องขอเงินสดจำนวนนั้นคืนไปก่อนในวันที่ 1 ตุลาคม 2531 นั้นเอง แล้วชำระด้วยบัตรเครดิตในวันนั้นทันทีเช่นเดียวกัน แต่กลับปรากฏว่า ได้มีการนำบัตรเครดิตมาชำระค่าสมาชิกของนาย ค. อีก 10 วันหลังจากนั้น

คือในวันที่ 11 ตุลาคม 2531 และเมื่อ น.ส. ช. พนักงานเก็บเงินของสถานบริการ ช.ตรวจพบว่า เป็นบัตรเครดิตปลอม นาง ง. ก็นำเงินสดมาชำระในทันที และพยายามขอบัตรเครดิตปลอม นั้นคืนจาก น.ส. ช. หากกรณีเป็นว่ามีผู้อื่นนำบัตรเครดิตปลอมมาใช้ นาง ง. ก็ไม่จำเป็นต้อง นำเงินสดมาชำระแทน และพยายามขอบัตรเครดิตปลอมคืน นาง ง. ควรแจ้งให้หัวหน้าของตน ทราบ เพื่อดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาควบคุมตัวผู้ที่นำบัตรเครดิตปลอมมาใช้ กรณีน่าจะ เป็นไปได้ว่า นาง ง. ทำการทุจริตเอง โดยร่วมมือกับบุคคลอื่น นำบัตรเครดิตปลอมมาใช้ เพื่อหลอ กหลวงเจ้าของสถานบริการ ช. ว่ามีลูกค้าที่สมัครสมาชิกกับสถานบริการ ช. โดยชำระค่าสมาชิกด้วย บัตรเครดิต แล้วชักยอกเงินสดที่ลูกค้าจ่ายให้เป็นของตน ซึ่งถ้าหากสามารถใช้บัตรเครดิตปลอมได้ สำเร็จ ทางเจ้าของสถานบริการ ช. จะไม่ทราบเลยว่าเกิดการทุจริตขึ้น เพราะค่าบริการที่ได้รับ ในแต่ละวันมีทั้งใช้เงินสด และการใช้บัตรเครดิต

2. การที่ น.ส. ช. พนักงานเก็บเงินของสถานบริการ ช. นำ บัตรเครดิตปลอมฉบับนั้น ไปตรวจสอบกับเครื่องตรวจสอบบัตรอัตโนมัติ (VERIFONE) เครื่องนั้นก็ ยอมให้ผ่านได้ ซึ่งมีได้หมายความว่าบัตรเครดิตนั้นเป็นบัตรเครดิตที่แท้จริงเสมอไป เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้กระทำความผิดสามารถทำการพิมพ์บัตรเครดิตด้วยข้อมูลที่ลักมาได้ลงไปบนบัตร เครดิตที่ลักมา เช่นกันด้วยการรีดด้วยความร้อนสูง พร้อมทั้งทำการบันทึกข้อมูลลงบนแถบแม่เหล็ก ด้วยเครื่องบันทึกข้อมูล ซึ่งสามารถสังขี้อมาได้ เพราะยังไม่มีการควบคุม และจากการสอบสวน พนักงานของธนาคารผู้ออกบัตรซึ่งเป็นผู้กล่าวหาได้ให้การว่าเมื่อตรวจสอบบัตรเครดิตดังกล่าวแล้ว พบว่าเป็นบัตรเครดิตปลอม เพราะเป็นบัตรเครดิตที่หมดอายุแล้ว นำมารีดด้วยความร้อนสูง ให้ข้อมูล เดิมหายไปแล้วพิมพ์ข้อมูลใหม่ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลลงบนแถบแม่เหล็กหลังบัตร เพื่อให้ผ่านเครื่อง ตรวจสอบบัตรได้

3. ไบบันทึกรายการขายที่ผู้นำมาใช้จะต้องลงลายมือชื่อ น่าจะมีการสืบสวนสอบสวนว่าใครเป็นผู้ลงลายมือชื่อในไบบันทึกรายขายนั้น ซึ่ง น.ส. ก. ผู้นำไบบันทึกรายขายไปให้ลูกค้ายกลงลายมือชื่อน่าจะเป็นผู้ที่ทราบดีที่สุด

จากข้อสังเกตดังกล่าว ในกรณีนี้ไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาทั้งสองในข้อหาปลอมเอกสารได้ เพราะไม่มีพยานหลักฐานว่าผู้ต้องหาทั้งสองเป็นผู้ทำปลอมขึ้น ส่วนข้อหาใช้เอกสารปลอมนั้น แม้ตามคำให้การไม่ปรากฏว่านาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 และ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 ไม่ได้รู้ว่าเอกสารของกลางเป็นเอกสารปลอมมาก่อนก็ตาม แต่จากพฤติการณ์ของผู้ต้องหาทั้งสองที่เก็บเงินสดที่ลูกค้านำมาชำระไว้ โดยไม่ได้นำมามอบให้ น.ส. ข. พนักงานเก็บเงินในทันที และเมื่อ น.ส. ข. ตรวจพบว่า เป็นบัตรเครดิตปลอม นาง ง. ก็รีบนำเงินสดมาชำระ และพยายามขอบัตรเครดิต กรณีจึงน่าจะเชื่อได้ว่า นาง ง. ผู้ต้องหาที่ 1 และ น.ส. ก. ผู้ต้องหาที่ 2 น่าจะมีส่วนรู้เห็นในการใช้บัตรเครดิตปลอมนั้น

ค. ตัวอย่างที่ 3

คดีอาญาของศาลอาญา คดีหมายเลขแดงที่ 3382/2532 เรื่องความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ฉ้อโกง

1. ลักษณะการกระทำผิด

จำเลยปลอมบัตรเครดิตวีซ่า และนำมาใช้ทำบันทึกรายการขาย โดยปลอมลายมือชื่อเจ้าของบัตรที่แท้จริงลงในไบบันทึกรายขาย ต่อมานำไปเรียกเก็บเงินจากบริษัทผู้ออกบัตร บริษัทผู้ออกบัตรหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงจึงจ่ายเงินค่าซื้อสินค้าให้แก่จำเลย

2. ข้อสังเกตของการกระทำ

จำเลยมีอาชีพค้าขายอยู่ที่ศูนย์การค้า มีเครื่องรูดบัตรของตนเอง จำเลยยืมเครื่องรูดบัตรของร้านค้าใกล้เคียงมารูดบัตรปลอม และปลอมลายมือชื่อเจ้าของบัตรที่แท้จริงลงในไบบันทึกรายขายให้ร้านค้าใกล้เคียงดังกล่าวส่งไปเก็บเงินจากบริษัทผู้ออกบัตร

โดยร้านค้ามิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด

โจทก์ฟ้องให้ศาลลงโทษจำเลย 3 ข้อหา คือ

- ปลอมเอกสารสิทธิ 2 ฉบับ
- ใช้เอกสารสิทธิปลอม
- ฉ้อโกง

ข้อหาปลอมเอกสารสิทธิ ศาลพิพากษาลงโทษ แม้ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นการปลอม แต่ศาลวินิจฉัยโดยอาศัยพฤติการณ์ของจำเลย คือ จำเลยยอมรับว่ามีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องกับเอกสารปลอม และจำเลยยืมเครื่องรูดบัตรของผู้อื่นทั้งที่จำเลยมีเครื่องรูดบัตรของตนเอง โดยศาลเห็นว่าอาจเป็นเพราะจำเลยเพิ่งใช้เครื่องรูดบัตรที่จำเลยมีอยู่ทำการรูดบัตรในเวลาใกล้เคียงไว้แล้ว อีกทั้งมีการพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจยืนยันว่าใบบันทึกการชายมิได้รูดจากบัตรเครดิตที่แท้จริงของผู้ถือ อันนี้ เหตุที่ศาลวินิจฉัยโดยไม่ต้องอาศัยประจักษ์พยาน ก็เพราะลักษณะความผิดฐานปลอมเอกสารนั้นย่อมกระทำโดยปกปิด ยากที่จะมีผู้รู้เห็น และพฤติการณ์แวดล้อมต่างมีพิรุณบ่งชี้ได้ว่าจำเลยมีส่วนร่วมในการปลอม

ข้อหาใช้เอกสารสิทธิปลอม ศาลพิพากษาลงโทษ เนื่องจากจำเลยรับว่าส่งใบบันทึกการชายปลอมให้ร้านค้าใกล้เคียงดำเนินการเรียกเก็บเงินให้ อันเป็นพฤติการณ์ "ใช้" เอกสารสิทธิปลอม

ข้อหาฉ้อโกงศาลพิพากษาลงโทษ เนื่องจากฟังได้ว่าจำเลยทำปลอมและใช้เอกสารปลอมให้บริษัทผู้ออกบัตรหลงเชื่อว่าเป็นใบบันทึกการชายที่แท้จริง และจ่ายเงินตามที่เรียกเก็บให้จำเลย ในคดีนี้บริษัทผู้ออกบัตรเป็นผู้เสียหาย เนื่องจากถูกหลอกลวง โดยแสดงใบบันทึกการชายปลอม

ง. ตัวอย่างคดีที่ 4

คดีอาญาของศาลอาญาเรื่องความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

1. ลักษณะการกระทำผิด

จำเลยที่ 1 เป็นผู้ประกอบการภัตตาคาร จำเลยที่ 2 เป็นเจ้าหน้าที่การเงินร่วมกันปลอมใบบันทึกการขาย 4 ฉบับ ส่งไปเก็บเงินกับบริษัทผู้ออกบัตร สมาชิกบัตรปฏิเสธว่ามีได้ใช้บริการในภัตตาคารจำเลย เพราะในวันเวลาตามใบบันทึกการขายนั้นลูกค้ามิได้อยู่ในประเทศไทย

โจทก์ฟ้องให้ศาลลงโทษจำเลยทั้งสอง 2 ข้อหา คือ

- ปลอมเอกสารสิทธิ
- ใช้เอกสารสิทธิปลอม

ศาลพิพากษายกฟ้องทั้งสองข้อหา โดยศาลเห็นว่าพยานหลักฐานของโจทก์เท่าที่นำสืบมายังมีข้อสงสัยและไม่แน่ชัดพอที่จะฟังว่า จำเลยทั้งสองได้กระทำความผิดจริงตามฟ้อง ให้แยกประโยชน์แห่งความสงสัยแก่จำเลยทั้งสอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 วรรค 2 โดยไม่จำต้องวินิจฉัยพยานหลักฐานของจำเลยทั้งสอง

2. ข้อกฎหมาย

2.1 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 174 บัญญัติว่าก่อนนำพยานเข้าสืบ โจทก์มีอำนาจเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีโจทก์ คือนำลงถึงลักษณะของฟ้อง อีกทั้งพยานหลักฐานที่จะนำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย เสร็จแล้วให้โจทก์นำพยานเข้าสืบ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดหน้าที่นำสืบในคดีอาญา กล่าวคือโจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อนเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามฟ้อง

2.2 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

บัญญัติว่าให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่างพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยและมาตรา 232 บัญญัติว่า "ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน" โจทก์มีหน้าที่พิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ชัดแจ้งอย่างปราศจากข้อสงสัย ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ หากพยานหลักฐานโจทก์ไม่แน่ชัดพอ ศาลต้องยกฟ้อง โดยไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานจำเลยรับฟังตามข้อต่อสู้ของจำเลยได้หรือไม่

3. ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางนำสืบในข้อที่ศาลเห็นว่าเป็นที่น่า

สงสัย

3.1 พยานบุคคลทั้งหมดของ โจทก์ไม่ใช้ประจักษ์พยานรู้เห็นการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสอง ทั้งถือไม่ได้ว่ารู้เห็นพฤติการณ์อื่น ๆ ของจำเลย อันจะพอเป็นพฤติเหตุแวดล้อมกรณีได้ พยานเป็นเพียงผู้รู้เห็นว่าบริษัทผู้ออกบัตรเครดิตในต่างประเทศปฏิเสธการจ่ายเงินโดยอ้างว่า สมาชิกบัตรไม่เคยมาใช้บริการที่ภัตตาคารจำเลย และตามวันที่ระบุไว้ในใบบันทึกการขาย สมาชิกบัตรไม่ได้อยู่ในประเทศไทย ซึ่งคำเบิกความในข้อนี้ เป็นเพียงพยานยืนยันว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือไม่ มิใช่พยานยืนยันว่าจำเลยเป็นผู้ปลอมเอกสาร

3.2 พนักงานสอบสวนเบิกความว่า การทุจริตเกี่ยวกับบัตรเครดิต มีด้วยกันหลายวิธี เช่น

วิธีที่หนึ่ง สมาชิกบัตรเป็นผู้ทุจริตเอง โดยให้ผู้อื่นนำบัตรไปใช้

วิธีที่สอง เป็นการทุจริตโดยร้านค้าร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมักจะเป็น

พนักงานโรงแรมหรือพนักงานการเงินของร้านค้า โดยเมื่อเจ้าของบัตรมาใช้บริการหรือซื้อสินค้าที่ร้านใดซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ทุจริต ร้านดังกล่าวโดยพนักงานโรงแรมหรือพนักงานการเงินก็จะนำบัตรเครดิตของสมาชิกบัตร ไปรูตให้ติดเฉพาะชื่อและหมายเลขสมาชิกลงในใบบันทึกการขาย เพื่อไว้

หลาย ๆ ใบ แต่นำไปให้สมาชิกบัตรลงชื่อเพียงใบเดียว ส่วนใบบันทึกการขายที่รูตเผื่อไว้ ก็จะถูกส่งไปยังร้านค้าต่างที่ร่วมอยู่ในกลุ่มร้านค้าที่ทุจริต ต่อจากนั้นร้านเหล่านั้นจะทำการปลอมใบบันทึกการขายด้วยการรูตให้ติดชื่อร้านของตนในใบบันทึกการขายแล้วกรอรายการเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าสินค้าหรือบริการ และวันที่ใช้บริการ โดยที่มิได้มีการซื้อขายกันจริง แล้วทำการปลอมลายมือชื่อของเจ้าของบัตร ตามภาพถ่ายลายมือชื่อที่แท้จริง ทำให้สามารถปลอมได้เหมือนลายมือชื่อที่แท้จริง

วิธีที่สาม เป็นการลักบัตรเครดิตของผู้อื่น ไปใช้

วิธีที่สี่ เป็นการทำบัตรเครดิตปลอมขึ้นมาใช้

คำเบิกความดังกล่าวมีผลกระทบต่อการวินิจฉัยคดีของศาลเป็นอันมาก เนื่องจากแสดงให้เห็นว่าการทุจริตเกี่ยวกับบัตรเครดิตมีหลายวิธี วิธีแรกอาจมิใช่จำเป็นผู้กระทำผิดแต่อาจเป็นเจ้าของบัตรทุจริตเอง วิธีที่สามก็มิใช่การกระทำที่อ้างว่าจำเลยกระทำความผิดและไม่ปรากฏว่าบัตรเครดิตของสมาชิกบัตรสูญหาย พนักงานสอบสวนแสดงความเห็นต่อศาลว่า คดีนี้อาจเกิดขึ้นโดยวิธีที่สอง แต่ไม่มีเหตุผลเพียงพอเพื่อสนับสนุนความเห็น โดยโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานใดมานำสืบให้ศาลเห็นได้ว่า ร้านค้าตามโจทก์กล่าวอ้างว่ามีพฤติการณ์กระทำผิดเช่นเดียวกับจำเลยนั้น มีความเกี่ยวข้องกับจำเลยทั้งสองอย่างไร และได้สมคบหรือร่วมกันทุจริตกับจำเลยทั้งสองอย่างไร และหากจำเลยกระทำโดยวิธีดังกล่าวแล้ว ใบบันทึกการขายรายพินาทจะต้องเป็นใบบันทึกการขายของร้านอื่นที่ส่งมาให้ภักดาการของจำเลยใช้ในการปลอมแปลง แต่โจทก์ก็ไม่มีพยานหลักฐานมาสืบให้เห็นว่าใบบันทึกการขายรายพินาท มิใช่ใบบันทึกการขายที่บริษัทผู้ออกบัตรได้มอบให้แก่จำเลยไว้ใช้บันทึกการขาย กลับปรากฏจากคำพยานโจทก์ว่าใบบันทึกการขายรายพินาทมีเลขที่เรียงกันและอยู่ในชุดเดียวกันกับใบบันทึกการขายที่บริษัทเจ้าของบัตรมอบให้ไว้กับจำเลย อันแสดงให้เห็นว่าใบบันทึกการขายรายพินาทมิใช่ใบบันทึกการขายของร้านอื่น หากแต่เป็นของร้านจำเลย

3.3 ทางนำสืบของ โจทก์รับฟังได้แต่เพียงว่า บริษัทผู้ออกบัตรในต่างประเทศปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะเรียกเก็บเงินจากลูกค้าไม่ได้ เนื่องจากลูกค้าปฏิเสธการจ่ายเงินว่าไม่เคยมาใช้บริการ และในช่วงระยะเวลาที่ระบุไว้ในบันทึกการขายลูกค้าไม่ได้อยู่ในประเทศไทย ดังนั้นเพียงข้อเท็จจริงดังกล่าว จะฟังว่าร้านค้าที่ทำใบบันทึกการขายกระทำ

โดยทุจริตไม่ได้ รูปคดีอาจจะเป็นการทุจริตโดยวิธีอื่นตามที่พนักงานสอบสวนเบิกความ กล่าวคือ จำเลยอาจมิใช่ผู้กระทำการปลอมใบบันทึกการขาย แต่อาจเป็นกรณีสมาชิกบัตรทุจริตเอง หรือเป็นการลักบัตรเครดิตของผู้อื่นไปใช้ หรือเป็นการทำบัตรเครดิตปลอมมาใช้

จ. ตัวอย่างคดีที่ 5

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3719/2529 เรื่องฉ้อโกง

1. ลักษณะการกระทำความผิด

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยมีบัญชีเดินสะพัดกับธนาคารโจทก์ และขอให้งดใช้บัตรวีซ่าของโจทก์อีกต่อไปเนื่องจากจำเลยใช้บัตรวีซ่าเกินวงเงินที่กำหนดไว้ จำเลยยังฝ่าฝืนใช้บัตรวีซ่ากับสถานที่รับบริการหลายแห่ง ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายต้องชำระเงินค่าสินค้าและบริการแก่สถานที่รับบริการ เนื่องจากโจทก์ได้ตกลงกับสถานที่รับบริการใช้บัตรวีซ่าว่าจะชำระเงินให้ทุกกรณีโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ การกระทำของจำเลยเป็นการหลอกลวงสถานที่รับบริการด้วยการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งว่าโจทก์ห้ามมิให้จำเลยใช้บัตรวีซ่าแล้ว ขอให้ศาลลงโทษฐานฉ้อโกง

ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา พิพากษายกฟ้องโจทก์

เนื่องจากโจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง

2. ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการกระทำความผิด

2.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 บัญญัติว่า

"ผู้ใดโดยทุจริตหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและ โดยการหลอกลวงตั้งว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามหรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

2.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4)

บัญญัติว่า "ผู้เสียหายหมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง

รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา 4 , 5 , และ 6 "

3. ข้อพิจารณา

3.1 จำเลยมีพฤติการณ์หลอกลวงอย่างไร และผู้ใดเป็นผู้ถูกหลอกลวง ฟ้องโจทก์บรรยายถึงการกระทำที่อ้างว่าจำเลยหลอกลวงเป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก จำเลยปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่สถานที่รับบริการว่าโจทก์ห้ามมิให้จำเลยใช้บัตรวีซ่า การปกปิดข้อความจริงดังกล่าวเป็นเหตุให้จำเลยได้ไปซึ่งสินค้าของสถานที่รับบริการ หากจำเลยแจ้งให้ทราบ สถานที่รับบริการจะไม่นิยมยอมให้จำเลยใช้บัตรวีซ่าชำระสินค้าแทนเงินสด พฤติการณ์หลอกลวงลักษณะนี้ จำเลยเจตนาฉ้อโกงสถานที่รับบริการโดยตรง เนื่องจากสถานที่รับบริการไม่ทราบว่าโจทก์สั่งห้ามมิให้ใช้บัตรวีซ่า จำเลยไม่อาจหลอกลวงโจทก์ด้วยวิธีดังกล่าวได้ เพราะโจทก์เป็นผู้ออกคำสั่งห้าม ย่อมทราบถึงข้อความจริงนี้แล้ว ดังนั้นหากถือว่าการปกปิดข้อความจริงดังกล่าวเป็นพฤติการณ์ที่จำเลยหลอกลวง โจทก์ย่อมมิใช่ผู้ถูกหลอกลวง เพราะความผิดฐานฉ้อโกงนั้นถือผู้ถูกหลอกลวงเป็นผู้เสียหาย สถานที่รับบริการผู้ถูกหลอกลวงจึงเป็นผู้เสียหาย

ลักษณะที่สอง โจทก์แจ้งให้จำเลยชำระหนี้ และห้ามมิให้จำเลยใช้บัตรวีซ่าของโจทก์อีกต่อไป แต่จำเลยใช้อุบายหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ ปกปิดความจริงว่าจำเลยจะนำเงินไปชำระหนี้ให้โจทก์ แต่จำเลยได้นำบัตรวีซ่าไปชำระค่าสินค้าแก่สถานที่รับบริการ พฤติการณ์หลอกลวงลักษณะที่สองนี้ไม่ใช่การหลอกลวงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดอาญาฐานฉ้อโกง เพราะการหลอกลวงนั้นต้องเอาข้อความเท็จมากล่าวหลอกลวง และต้องเป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตหรือที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจึงจะเห็นได้ชัดว่าเป็นข้อความเท็จ แต่หากเป็นเหตุการณ์ในอนาคตแล้วจะถือว่าเป็นการกล่าวคำเท็จยังไม่ได้ เพราะเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งยังไม่เกิด จะว่าเป็นเท็จในขณะที่กล่าวย่อมไม่ได้ ฉะนั้นการกล่าวว่าจะทำอะไรในภายหน้าจึงเป็นเพียงคำมั่นสัญญา หากไม่ทำตามคำมั่นสัญญาก็เป็นเพียงผิดคำมั่นผิดสัญญาในทางแพ่ง เป็นเรื่องที่จำเลยไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ได้รับรองไว้กับโจทก์เท่านั้น ไม่เป็นความผิดอาญา

3.2 การหลอกลวงของจำเลย ทำให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สิน

ของโจทก์หรือไม่

จำเลยนำบัตรวีซ่าของ โจทก์ไปชำระค่าสินค้าแก่สถานที่รับบริการแทนการใช้เงินสด สถานที่รับบริการยินยอมส่งมอบสินค้าให้จำเลย เนื่องจากสถานที่รับบริการได้ตกลงกับโจทก์ว่า เมื่อมีผู้ถือบัตรวีซ่าของ โจทก์ไปซื้อสินค้าหรือชำระค่าบริการแล้วให้ถือเสมือนว่าโจทก์เป็นผู้ซื้อหรือใช้บริการนั้น ให้สถานที่รับบริการรับเงินจากโจทก์ได้โดยไม่มีเงื่อนงำใด ๆ ทั้งสิ้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าว สถานที่รับบริการยินยอมให้จำเลยใช้บัตรวีซ่าเพราะไม่ทราบว่าโจทก์สั่งห้ามการใช้ จำเลยปกปิดข้อความจริงนี้ซึ่งจำเลยควรบอกให้สถานที่รับบริการทราบ เนื่องจากเป็นสาระสำคัญในการใช้บัตรวีซ่า ดังนั้นการหลอกลวงของจำเลย ทำให้ได้ไปซึ่งสินค้าของสถานที่รับบริการมิใช่ได้ทรัพย์สินอันใดของ โจทก์ โจทก์ไม่ได้รับความเสียหายแม้การที่โจทก์ต้องจ่ายเงินแทนจำเลยให้สถานที่รับบริการการใช้บัตรวีซ่าที่จำเลยซื้อสินค้าหรือใช้บริการ ก็เป็นการปฏิบัติตามสัญญาที่โจทก์มีกับสถานที่รับบริการบัตรวีซ่านั้นมิใช่ความเสียหายที่โจทก์ได้รับจากการที่จำเลยหลอกลวงหรือปกปิดไม่แจ้งความจริง การหลอกลวงของจำเลย ไม่ทำให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของ โจทก์ โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหาย

3.3 เหตุใดศาลจึงยกฟ้องด้วยเหตุที่โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหาย

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28

บัญญัติถึงบุคคลผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาล ได้แก่ พนักงานอัยการ และผู้เสียหายในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ราษฎรผู้ยื่นฟ้องคดีจะต้องเป็นผู้เสียหายตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) มิฉะนั้นไม่มีอำนาจฟ้องแม้ศาลรับฟ้องไว้พิจารณาแล้ว ก็มีอำนาจยกฟ้องในภายหลังได้ คดีนี้ศาลชั้นต้นยกฟ้อง โจทก์ตั้งแต่ชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เนื่องจากคดีโจทก์ไม่มีมูลความผิดอาญา ต่อมาศาลอุทธรณ์และศาลฎีกายกฟ้องเนื่องจากโจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหาย ไม่มีอำนาจฟ้อง อันเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเหตุแห่งการยกฟ้องของศาลชั้นต้นและศาลสูงนั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน

ศาลเป็นผู้ทำหน้าที่พิพากษาคดีไปตามตัวบทกฎหมาย และเป็นผู้ควบคุมการพิจารณาคดีให้เป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความ โดยหลักใหญ่แล้วศาลต้องวางตนเป็นกลาง ให้ความยุติธรรมเสมอภาคกันทั้ง โจทก์และจำเลย การวินิจฉัยซึ่งนำพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีนั้น ต้องกระทำตามหลักกฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งมีทั้งที่บัญญัติไว้เป็นตัวบทในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความและหลักในเชิงวิชาการ ในส่วนของตัวบทมักเป็นเรื่องของวิธีการนำพยานเข้าสืบในศาล แบ่งเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันการจู่โจมในเชิงคดีโดยอีกฝ่ายไม่รู้ตัว แต่ในส่วนของหลักการซึ่งนำพยานหลักฐานนั้น ไม่มีบัญญัติไว้เป็นตัวบทกฎหมายตายตัว เพราะพฤติการณ์แห่งคดีแต่ละเรื่องย่อมแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวินิจฉัยประจักษ์พยาน และคำพยานบอกเล่า ไม่มีหลักชัดเจนว่าต้องอาศัยประจักษ์พยานกี่คน หรือต้องอาศัยพยานบอกเล่ากี่คนจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ อีกทั้งไม่มีหลักห้ามไว้ชัดเจนว่าศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ต่อเมื่อโจทก์มีประจักษ์พยานรู้เห็นการกระทำผิดของจำเลยเท่านั้น พยานบอกเล่าที่เบิกความอย่างสมเหตุสมผลก็มีน้ำหนักรับฟังประกอบพยานอื่นได้ หรือกรณีที่จำเลยรับสารภาพศาลก็รับฟังพยานบอกเล่าประกอบคำรับสารภาพนั้นลงโทษได้ พยานบอกเล่าอาจเป็นเครื่องชี้เหตุแวดล้อมกรณีได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ดังนั้นในการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อลงโทษจำเลยจึงไม่จำเป็นต้องมีประจักษ์พยานยืนยันความผิดของจำเลยเสมอไป

4.3.3.2 ข้อสำคัญที่ควรพิจารณาจากตัวอย่างคดี

จากตัวอย่างคดีที่กล่าวมาแล้วมีทั้งกรณีศาลพิพากษาลงโทษและยกฟ้องทั้งสองกรณีต่างเป็นเรื่องของการซึ่งนำพยานทั้งสิ้น จุดสำคัญที่ควรพิจารณาคือ

ก. การนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ความผิดของจำเลยนั้นเป็นไปอย่างเหมาะสมกับรูปคดีหรือไม่ โดยพิจารณาจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาของ โจทก์ในแต่ละคดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดี ควรได้ศึกษาทำความเข้าใจต่อกระบวนการธุรกิจบัตรเครดิตให้ถ่องแท้ รวมทั้งลักษณะของการทุจริตในแต่ละแบบโดยละเอียด ทาพยานหลักฐานต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อม แต่ก่อนจะตัดสินใจ

นำยานหลักฐานใดเข้าสืบแสดงต่อศาลควรจะพิจารณาว่าพยานหลักฐานนั้น เป็นประโยชน์ต่อการ พิสูจน์ความผิดของจำเลยหรือไม่ หรือเป็นพยานหลักฐานที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรูปคดีของตนหรือไม่ หากกรณีไม่แน่ชัดว่าจะ เป็นพยานที่มีประโยชน์ต่อคดี ก็ไม่ควรนำเข้าสืบให้ศาลเห็น เพราะศาลจะ วินิจฉัยจากพยานหลักฐานทุกชนิดที่โจทก์นำสืบ หากอัยการโจทก์นำพยานเข้าสืบน้อยเกินไปจนไม่ อาจรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำผิดจริง ศาลก็ต้องยกฟ้อง วันแต่จำเลยรับสารภาพในความผิดข้อหาใด ข้อหาหนึ่ง อาจไม่ต้องนำพยานเข้าสืบพิสูจน์ความผิดมากเท่าคดีที่จำเลยปฏิเสธ

เนื่องจากคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตร้อยละส่วนใหญ่ ผู้กระทำจะมีความผิดฐานปลอมเอกสาร และใช้เอกสารปลอม การนำสืบในข้อหานี้จึงต้องใช้พยานแวดล้อมให้มากที่สุด เพราะพยานบอกเล่ามีน้ำหนักน้อยต้องรับฟังรวมกันหลายอย่าง จำฟังเพียงพยาน 2 - 3 ปาก ซึ่งไม่อาจบ่งชี้ได้แน่ชัด ไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลย การสืบพยานเพื่อพิสูจน์ความผิดข้อหาปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม มีทั้งสืบในทางยืนยันว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือนำสืบในเชิงปฏิเสธว่ามีอำนาจทำเอกสารมิได้เป็นผู้ทำเอกสาร หากแต่มีเหตุน่าเชื่อถือว่าจำเลยเป็นผู้กระทำปลอม และในกรณีที่จำเลยเป็นผู้ใช้เอกสารปลอมด้วยแล้ว จะทำให้ง่ายต่อการพิสูจน์ความผิดฐานปลอมเอกสาร เนื่องจากพฤติการณ์ดังกล่าวก็ถือเป็นพฤติเหตุแวดล้อมกรณี น่าเชื่อได้ว่าจำเลยเป็นผู้มีส่วนร่วมรู้เห็นในการปลอมเอกสารนั้น

การนำสืบควรกระทำเป็นขั้นตอนการกระทำความผิด โดยเริ่มต้นตั้งแต่มูลเหตุจูงใจ โอกาสของจำเลยที่จะกระทำความผิดมีมากน้อยเพียงใด และหากจะให้รูปคดีเป็นไปอย่างสมบูรณ์ ควรนำสืบให้เห็นถึงระบบการใช้บัตรเครดิตโดยละเอียดว่า มีข้อตกลงให้ใช้วิธีการอย่างไร ขั้นตอนการใช้ในชั้นใดที่อาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ ตลอดจนจำเลยมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพใด อันจะแสดงให้เห็นว่าจำเลยน่าจะเป็นผู้กระทำปลอมได้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีปลอมบัตรเครดิตเป็นการปลอมอย่างแนบเนียนหรือไม่ รวมทั้งวิธีการทำปลอมกระทำอย่างไร อัยการโจทก์ควรจะศึกษารูปคดีให้ชัดแจ้งและค้นหาข้อพิรุธของการทุจริตให้ได้ โดยตั้งหลักสำคัญไว้ว่าการใช้บัตรเครดิตโดยสุจริตนั้น โดยทั่วไปกระทำกันอย่างไร มีการกระทำใดบ้างที่ผิดขั้นตอนหรือบ่งชี้ได้ว่าจำเลยทุจริต

เนื่องจากคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต อาจกระทำ ได้โดยบุคคลหลายฝ่ายกล่าวคือ อาจกระทำโดยสมาชิกบัตรทุจริต ร้านค้า สถาบันบริการที่รับบัตรซึ่งอาจเป็น ตัวผู้ประกอบการเองหรือลูกจ้างของผู้ประกอบการทุจริต ตลอดจนบุคคลภายนอกทุจริตโดยการลัก บัตรเครดิต หรือกระทำการปลอม หรือในบางกรณีอาจร่วมกันกระทำความผิดโดยบุคคลหลายฝ่าย ดังนั้นการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ จึงทำได้โดยยากเพราะมีความน่าจะเป็นไปได้หลาย ทาง และถึงแม้จะทราบตัวผู้กระทำความผิดแล้วยังมีปัญหาเรื่องการหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ ความผิดโดยเฉพาะในคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธทุกข้อหา พนักงานอัยการโจทก์จะต้องรวบรวม พยานหลักฐานให้ได้มากที่สุดเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็น โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำ ความผิด

ข. การนำพยานเข้าสืบในศาลต้องเป็นไปเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง อย่างมีระบบ กล่าวคือเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดที่กล่าวหา โดยมีลำดับดังนี้

1. ข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ควรนำตัวผู้เสียหายมาเบิกความในศาลด้วย หรือหากมีข้อขัดข้องอาจอ้างบันทึกปากคำของผู้เสียหายในชั้น สอบสวนเป็นพยานพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าว ทั้งมีประโยชน์ในการพิสูจน์ว่าตัวผู้เสียหายมิได้เป็นผู้ ทุจริตเอง ในกรณีที่ฟ้องหลายข้อหา ต้องพิสูจน์ให้ครบถ้วนว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นทุก ข้อหา เช่น มีการปลอมลายมือชื่อสมาชิกบัตรในใบบันทึกการขายส่งไป เรียกเก็บเงินจากบริษัท ผู้ออกบัตร ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดกฎหมาย 3 บท คือ ปลอมเอกสารสิทธิ ใช้เอกสารสิทธิปลอม และฉ้อโกง

2. ข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เป็นข้อเท็จจริง ที่สำคัญที่สุดของคดี ลำพังการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นไม่อาจรับฟังลงโทษ จำเลยได้ โจทก์ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงประกอบกันทั้งสองข้อ ส่วนจะต้องนำพยานเข้าสืบอย่างน้อย

เพียงใดขึ้นอยู่กับพฤติกรรมแห่งคดี ซึ่งหลักที่ที่ดีที่สุดคือนำยานที่เป็นประโยชน์แห่งคดีเข้าสืบในศาลให้มากที่สุด การนำยานเข้าสืบในศาลโดยไม่มีหลักการนั้น นอกจากจะไม่เกิดประโยชน์แก่คดีแล้วยังทำให้เสียประโยชน์อีกด้วย เนื่องจากขัดกับพยานหลักฐานอื่นหรือไปเชื่อมกับข้อต่อสู้ของจำเลย ทำให้พยานหลักฐานที่ดีซึ่งนำสืบไปแล้วขาดน้ำหนักน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ควรให้ความสนใจคือการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตรให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินคดี เนื่องจากคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตรเป็นคดีใหม่และมีคดีชั้นสู่ศาลไม่มากนัก จึงยังไม่มีบรรทัดฐานแน่นอนว่าการทุจริตในแต่ละลักษณะจะเป็นความผิดอย่างไรก็ตามกฎหมาย ลักษณะความผิดบางประเภทอาจเป็นความผิดทางแพ่ง ซึ่งหากผู้ดำเนินคดีไม่ศึกษาให้ถ่องแท้ เข้าใจคลาดเคลื่อนว่าเป็นความผิดอาญาจะทำให้ดำเนินคดีไม่ถูกต้อง มีผลให้ผู้ได้รับความเสียหายต้องเสียเวลา และเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ ในกรณีที่เป็นความผิดทางแพ่งก็ควรจะดำเนินคดีทางแพ่งหากปล่อยให้เวลาเนิ่นช้าเพราะหลงดำเนินคดีผิดพลาด ก็อาจทำให้ยากต่อการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่มีลักษณะความผิดนั้นเป็นความผิดอาญา ก็ควรมีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องพอทราบเป็นแนวทางว่าน่าจะเป็นความผิดอาญาฐานใด ผู้ใดเป็นผู้เสียหายในความผิดแต่ละฐาน เพราะหลักกฎหมายเรื่องผู้เสียหายเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และมีหลักเกณฑ์หลายประการ โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับความเสียหายอย่างแท้จริงในการกระทำความผิดฐานนั้น บุคคลทั่วไปมักจะไม่มีความเข้าใจว่าหากตนได้รับความเสียหายอย่างไรบ้าง แล้ว ถือว่าตนเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย มีสิทธิร้องทุกข์ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีหรือมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด การจะเป็นผู้เสียหายหรือไม่จึงต้องพิจารณาหลักกฎหมายประกอบด้วย มิใช่พิจารณาจากข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว หากราษฎรเป็นผู้ฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง และปรากฏในคำฟ้องหรือทางพิจารณาว่าราษฎรผู้เป็นโจทก์นั้นมิใช่ผู้เสียหายตามกฎหมาย จะมีผลให้ถูกยกฟ้องทันที แต่หากพนักงานอัยการเป็นโจทก์แล้วเรื่องผู้เสียหายจะเป็นหลักสำคัญเฉพาะความผิดอาญาต่อส่วนตัวเท่านั้น เช่นความผิดฐานฉ้อโกง ยักยอก เป็นต้น

หากมิได้มีการร้องทุกข์โดยผู้เสียหายตามกฎหมายแล้ว พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน ถือว่าการสอบสวนมิชอบ มีผลให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาในความผิดต่อส่วนตัวนั้น ในกรณีที่ฟ้องให้ลงโทษในความผิดหลายฐาน และมีความผิดอาญาแผ่นดินรวมอยู่ด้วย ศาลจะยกฟ้องเฉพาะความผิดอาญาต่อส่วนตัวและรับพิจารณาพิพากษาในความผิดอาญาแผ่นดิน เนื่องจากพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาแผ่นดินทุกฐาน โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้เสียหายร้องทุกข์เสียก่อน แต่ในทางกลับกันไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาล่วงตัวหรือความผิดอาญาแผ่นดิน ราษฎรมีอำนาจฟ้องคดีด้วยตนเอง ได้เฉพาะความผิดที่ตนเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายเท่านั้น

การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่พนักงานสอบสวน อัยการ และผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจบัตรเครดิตนั้น นอกจากจะเผยแพร่เรื่องข้อแตกต่างระหว่างความผิดอาญากับความรับผิดทางแพ่ง เรื่องฐานความผิดและเรื่องผู้เสียหายแล้ว ควรให้คำแนะนำเรื่องการนำพยานหลักฐานเข้าสืบในศาลเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยด้วย เนื่องจากคดีอาชญากรรม บัตรเครดิตเป็นคดีทุจริตในเรื่องธุรกิจพาณิชย์ต้องนำสืบให้ศาลเห็นถึงวงจรของธุรกิจบัตรเครดิต เพื่อจะทราบว่ามีฝ่ายใดบ้างที่เข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งทราบถึงวิธีการใช้บัตรเครดิต เพื่อให้ศาลเข้าใจถึงลักษณะของความผิดได้โดยชัดแจ้ง อันจะมีผลให้ศาลสามารถวินิจฉัยคดีได้อย่างเต็มที่ การนำสืบพยานแบบหละหลวมไม่รัดกุมจะมีผลเสียต่อคดีเป็นอย่างมาก ในบางคดีอาจมีผลเสียถึงชั้นอุทธรณ์ฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอจะชี้ชัดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลจึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นแก่จำเลย ดังนั้นการนำพยานหลักฐานเข้าสืบในชั้นพิจารณาคดีจึงมีความสำคัญอย่างที่สุด เพราะการดำเนินคดีอันเริ่มตั้งแต่สอบสวนสืบสวนจนถึงชั้นยื่นฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถ ใช้เวลาและค่าใช้จ่ายไปในการดังกล่าวก็เพื่อวัตถุประสงค์เพียงอย่างเดียวคือต้องการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ถึงแม้ว่าในชั้นสอบสวนสืบสวนจะกระทำกันอย่างเต็มที่หรือพิจารณาข้อกฎหมายและเขียนคำฟ้องได้อย่างสมบูรณ์ถูกต้องแล้วก็ตาม หากในชั้นพิจารณาคดีไม่นำพยานหลักฐานเข้าสนับสนุนข้อเท็จจริงที่ได้ความในชั้นสอบสวนนั้น

อย่างรัดกุมเต็มที่แล้ว ก็จะไม่บรรลุลักษณะที่ที่ต้องการ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินคดีที่
ได้กระทำมาก็เป็นอันเสียเปล่า และจะมีผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดหลงคิดไปว่ากระบวนการ
ยุติธรรมไม่อาจเอาผิดแก่ตนได้ เช่นนั้นแล้วก็จะกลับไปกระทำความผิดอีก ทั้งยังเป็นตัวอย่างให้ผู้
อื่นกระทำความผิดตามไปด้วย

เมื่อพิจารณาในแง่ของศาลแล้ว แม้ศาลจะรู้ข้อเท็จจริงมาเป็น
การส่วนตัวหรือการภายในว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องจริง ก็ไม่อาจนิพากษาลงโทษ
จำเลยได้ เพราะศาลต้องพิจารณาพิพากษาโดยอาศัยพยานหลักฐานเท่าที่ปรากฏในทางพิจารณาคดี
นั้น ๆ เท่านั้น โจทก์ไม่ควรคิดว่าข้อเท็จจริงบางข้อไม่จำเป็นตื่อนำพยานหลักฐานมาสืบเพราะ
ศาลควรรู้ได้เองแล้ว หรือพยานหลักฐานเท่าที่สืบมาก่อนหน้านั้นเป็นอันเพียงพอแล้ว โจทก์ควรมี
หลักในการสืบพยานหลักฐานว่าข้อเท็จจริงใดก็ตามที่กล่าวอ้างมาในคำฟ้องหรือในสำนวนการ
สอบสวน โจทก์ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามที่กล่าวอ้างให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำ ได้

เรื่องการจัดฐานความผิดในชั้นฟ้องคดีนั้น หากเป็นการกระทำ
กรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ก็ควรจะฟ้องจำเลยในความผิดทุกบท ศาลจะเป็นผู้วินิจฉัย
เองว่าเป็นความผิดกรรมเดียวกันหรือไม่และบทใดมีโทษหนักที่สุด โจทก์ไม่ควรเลือกฟ้องเฉพาะ
บทที่มีโทษหนักที่สุด เนื่องจากไม่เป็นการแน่นอนว่าพยานหลักฐานที่นำสืบจะพ้องลงโทษจำเลยใน
ความผิดบทหนักนั้นหรือไม่ และความผิดในแต่ละฐานมีองค์ประกอบความผิดต่างกัน หากโจทก์
ฟ้องจำเลยในทุกฐานความผิดแล้ว ในกรณีข้อเท็จจริงที่ฟังได้ตามทางนำสืบอาจไม่เข้าองค์
ประกอบความผิดตามบทหนึ่งแต่เข้าองค์ประกอบความผิดอีกบทหนึ่ง ศาลก็มีอำนาจนิพากษาลงโทษ
จำเลยตามความผิดที่ปรากฏในทางนำสืบได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นความผิดที่โจทก์ขอให้ลงโทษ
มาในคำฟ้อง เช่นจำเลยใช้บัตรเครดิตปลอมกับร้านค้า การกระทำคราวเดียวกันนี้เป็นความผิด
ต่อกฎหมาย 2 บท คือ ฐานใช้เอกสารสิทธิปลอมและฐานฉ้อโกง โดยแสดงตนเป็นคนอื่น หาก
โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษเพียงฐานฉ้อโกงแสดงตนเป็นคนอื่น ศาลก็ไม่มีอำนาจลงโทษฐานใช้
เอกสารสิทธิปลอมแม้ว่าพยานหลักฐานในทางพิจารณาจะรับฟังได้ว่าจำเลยมีความผิดในฐานนี้ด้วยก็ตาม

4.3.3.3 การใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล

เมื่อกล่าวถึงการนำพยานหลักฐานเข้าสืบแล้ว จะได้กล่าวถึงการ
ใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล โดยที่พยานหลักฐานแต่ละประเภทมีน้ำหนักน่า
เชื่อถือแตกต่างกัน ในเรื่องพยานบุคคลนั้นประจักษ์พยานย่อมมีน้ำหนักมากกว่าพยานบอกเล่า ใน
กรณีที่คำเบิกความของประจักษ์พยานขัดกับคำเบิกความของพยานบอกเล่า โดยหลักแล้วศาลจะรับฟัง
คำเบิกความของประจักษ์พยาน เว้นแต่กรณีที่คำเบิกความของประจักษ์พยานมีพิรุณชดต่อเหตุผล เพราะ
ผู้เป็นประจักษ์พยานนั้นอาจจดจำหรือเข้าใจข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนหรืออาจเป็นพยานเท็จ ส่วนพยาน
บอกเล่าที่เบิกความอย่างมีเหตุผลน่ารับฟังว่าความเป็นจริงอาจมีน้ำหนักมากกว่าประจักษ์พยานดังกล่าว
และพยานบอกเล่าบางประเภทอาจมีน้ำหนักรับฟังได้เท่ากับประจักษ์พยาน เช่นถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวไป
ในทางที่เสียผลประโยชน์ของตน หรือถ้อยคำที่กล่าวในขณะที่ใกล้ชิดติดพันกับเวลาเกิดเหตุอันไม่มี
เวลาพอจะคิดกล่าวคำเท็จได้ เป็นต้น ไม่มีหลักบังคับให้ศาลต้องรับฟังประจักษ์พยานเสมอไป
ดังนั้นแม้คดีที่ไม่มีประจักษ์พยานมาเบิกความเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย ศาลก็อาจพิจารณาลงโทษ
จำเลยได้ โดยอาศัยคำพยานบอกเล่า พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ เป็นพยานพดติเหตุแวดล้อมกรณี
แต่พยานพดติเหตุแวดล้อมดังกล่าวจะต้องเป็นพยานพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อคดี กล่าวคือ
เป็นข้อเท็จจริงที่ชี้ให้เห็นถึงความน่าจะเป็นไปได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด

ในคดีที่ศาลยกฟ้องเนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟัง
ลงโทษจำเลยนั้นอาจเกิดขึ้นได้หลายกรณี เช่น มีประจักษ์พยานแต่ประจักษ์พยานมีพิรุณรับฟังไม่ได้
และไม่มีพยานพดติเหตุแวดล้อมกรณี หรือไม่มีประจักษ์พยานและไม่มีพยานพดติเหตุแวดล้อมกรณี
หรือไม่มีประจักษ์พยานแต่มีพยานพดติเหตุแวดล้อมกรณี หากแต่เป็นพยานที่พิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่
ไม่อาจชี้ชัดได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด สรุปความว่าแม้น้ำหนักของประจักษ์พยานจะมากกว่า
น้ำหนักของพยานบอกเล่า แต่ในการวินิจฉัยคดีจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดในสำนวนคดีมา
ประกอบกันหรือหักล้างกันเพื่อตัดสินคดี ศาลมิได้อาศัยพยานหลักฐานอันใดอันหนึ่ง เพียงอย่างเดียว
จำนวนของพยานหลักฐานน่าจะมีความสำคัญมากกว่าหรือเทียบเท่าชนิดของพยานหลักฐาน

โดยที่ลักษณะของความผิดอาญาบางประเภทกระทำได้โดยง่าย เพียงลำพัง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลง จึงเป็นการยากที่จะมีผู้รู้เห็นการกระทำ ส่วนลักษณะของความผิดอาญาบางประเภทที่ต้องมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือต้องกระทำในสถานที่ซึ่งอาจมีผู้รู้เห็นได้นั้นอาจหาประจักษ์พยานที่รู้เห็นขณะกระทำความผิดนั้น หรือที่รู้เห็นการกระทำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดมาเบิกความต่อศาลได้ จากความเป็นไปได้ยากหรือง่ายในการหาประจักษ์พยานดังกล่าว เป็นเหตุหนึ่งซึ่งศาลนำมาใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดโทษหนักพยานหลักฐานด้วย ทั้งเป็นที่มาของหลักว่า "แม้ไม่มีประจักษ์พยาน ศาลก็พิพากษาลงโทษได้" ตัวอย่าง เช่น ความผิดฐานปลอมเอกสารกับฐานใช้เอกสารปลอม ความผิดฐานปลอมเอกสารยอมหาประจักษ์พยานผู้รู้เห็นการทำปลอมได้ยาก ส่วนความผิดฐานใช้เอกสารนั้นผู้กระทำความผิดต้องนำเอกสารปลอมออกแสดงให้ประจักษ์ต่อผู้อื่น ผู้ถูกใช้เอกสารปลอมนั้นเองเป็นประจักษ์พยานผู้รู้เห็นการใช้หลักในการพิจารณาชั้นของพยานสำหรับความผิดสองฐานดังกล่าวย่อมแตกต่างกัน อีกตัวอย่างหนึ่งที่พอเห็นได้ง่ายคือความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ลักษณะของการกระทำนั้นต้องเป็นการหลอกลวงประชาชนคนหมู่มากย่อมต้องมีบุคคลหลายคนทราบข้อความที่หลอกลวงนั้น ซึ่งหากไม่มีประจักษ์พยานมาเบิกความต่อศาลในความผิดฐานนี้เลย ย่อมเป็นข้อพิรุธเป็นที่สงสัยว่าจำเลยกระทำการฉ้อโกงประชาชนจริงหรือไม่ ลำพังพยานประพตติเหตุแวดล้อมกรณีอาจไม่พอฟังลงโทษจำเลย

ในเรื่องชนิดของพยานหลักฐานนั้นอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ทั้ง 3 ประเภทจะมีน้ำหนักมากน้อยกว่ากันเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของความผิด พยานบุคคลแบ่งเป็นประจักษ์พยานและพยานบอกเล่าดังที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ หากโจทก์มีพยานหลักฐานหลายประเภทก็จะนำสืบต่อศาลทั้งหมด พยานแต่ละประเภทจะเป็นข้อสนับสนุนซึ่งกันและกัน และในทางกลับกันหากพยานแต่ละประเภทขัดแย้งกันก็จะทำให้น้ำหนักของพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบนั้นลดน้อยลง เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โจทก์มีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยทุกประการ หากพยานหลักฐานของโจทก์ขัดกันเองแล้ว ย่อมเป็นการยากที่จะวินิจฉัยให้โจทก์ชนะคดี ชนิดของพยานหลักฐานจะเป็นประโยชน์ในแง่ของการหักล้างระหว่างโจทก์กับจำเลย พยานวัตถุย่อมเป็นสิ่งมั่นคงแน่นอน เปลี่ยนแปลงได้ยาก โดยเฉพาะพยานวัตถุของกลางมักจะเป็นพยานปิดปากมิให้จำเลยได้เถียงในข้อนี้ได้ ทำให้โจทก์ลดภาระการ

พิสูจน์ลง ซึ่งหากพยานวัตถุกับพยานบุคคลขัดแย้งกัน ศาลมักจะฟังข้อเท็จจริงที่ได้จากพยานวัตถุ
 เว้นแต่พยานวัตถุนั้นมีข้อพิรุธควรแก่การสงสัย ความผิดอาญาที่มีการใช้วัตถุในการกระทำ
 ความผิด โจทก์ก็นำวัตถุนั้นเข้าสืบแสดงให้ศาลเห็นด้วย ส่วนพยานเอกสารจะมีน้ำหนักน้อยกว่า
 กว่าพยานชนิดอื่นเพียงไรขึ้นอยู่กับลักษณะของความผิด เช่น ความผิดเกี่ยวกับเอกสารนั้นพยาน
 เอกสารมีน้ำหนักรับฟังได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นจริง แต่อาจไม่มีน้ำหนักแสดงให้เห็นถึงว่า
 จำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จำเป็นต้องใช้พยานชนิดอื่นเข้าสืบประกอบ

คำรับสารภาพของจำเลยไม่ว่าในชั้นสอบสวนหรือในชั้นพิจารณา
 คดีก็เป็นเหตุหนึ่งที่จะนำมาพิจารณาประกอบการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ในคดีที่จำเลยให้การ
 ปฏิเสธตลอดข้อหาทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นศาล โจทก์ต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบในศาลมากกว่าคดีที่
 จำเลยให้การรับสารภาพ ทั้งจำเลยที่ให้การปฏิเสธมักจะหาพยานหลักฐานมาสนับสนุนข้อต่อสู้ของ
 ตนด้วย แต่อย่างไรก็ตาม แม้คดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลก็มีอำนาจนิพากษายกฟ้องได้
 หากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานโจทก์ฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง แต่ในคดีที่มีข้อหาใน
 ความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น ถ้ากฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป
 หรือโทษสถานหนักเท่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ศาล
 จะอาศัยเฉพาะคำรับสารภาพของจำเลยไม่ได้

ในคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตนั้นฐานความผิดที่เกี่ยวข้องมักจะไม่
 มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป กล่าวคือมักจะมีโทษเบากว่า ดังนั้นในชั้นพิจารณาหาก
 จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องศาลก็มีอำนาจนิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป แต่คดี
 อาชญากรรมบัตรเครดิตเท่าที่ชั้นศาลนั้นยังไม่ปรากฏว่ามีคดีที่จำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณา

ตัวอย่างคดีอาชญากรรมบัตรเครดิตที่ศาลยกฟ้องเนื่องจากพยาน
 หลักฐานไม่เพียงพอที่จะฟังลงโทษจำเลยนั้น ศาลมิได้ยกฟ้องเพราะเหตุที่โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้
 เห็นการกระทำผิด เพราะโดยหลักการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแล้ว ศาลมีอำนาจฟังเฉพาะพยาน
 พฤติเหตุแวดล้อมกรณีเพื่อลงโทษจำเลยได้ แต่อัยการโจทก์ก็ไม่ได้นำสืบดังพฤติเหตุแวดล้อมกรณี

เลย หากแต่นำพยานเข้าสืบในข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีได้เป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ถ้อยคำที่ได้ว่าเป็นพยานพดติเหตุแวดล้อมกรณี เนื่องจากพยานพดติเหตุแวดล้อมกรณีหมายถึงพยานที่รู้เห็นเรื่องราวอันเป็นเหตุน่าเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เช่น รู้เห็นจำเลยเคยมีบัตรเครดิตปลอมไว้ในครอบครองหรือรู้เห็นจำเลยมีความประพฤติไม่ดีอย่างไร สภาพการประกอบธุรกิจของจำเลยมีข้อพิรุณไม่น่าเชื่อถืออย่างไร เป็นต้น ซึ่งข้อเท็จจริงแต่ละเรื่องที่ได้จากการนำสืบ ศาลจะนำมาประกอบเข้าด้วยกัน แล้วพิจารณาว่าน่าเชื่อถือหรือไม่ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตามพยานพดติเหตุแวดล้อมกรณีที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือนั้นต้องเป็นประจักษ์พยานผู้รู้เห็นทราบเรื่องราวที่ตนเบิกความนั้นโดยตรง มิใช่พยานบอกเล่าซึ่งทราบเรื่องราวโดยฟังต่อมาจากทอดหนึ่ง ตามคดีตัวอย่าง โจทก์มีเพียงพยานนำสืบถึงข้อเท็จจริงในคดีว่าสมาชิกบัตรมิได้เป็นผู้ใช้บัตรเครดิต ส่วนข้อเท็จจริงว่าจำเลยเป็นผู้ทุจริตหรือไม่นั้น โจทก์แทบจะไม่ได้นำพยานหลักฐานเข้าสืบให้ศาลเห็นเลย ทั้งโจทก์ยังสืบพยานให้เป็นผลร้ายแก่คดีด้วยการนำเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าเบิกความถึงวิธีการทุจริตบัตรเครดิต ซึ่งอาจกระทำได้หลายวิธี การนำสืบดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์แก่จำเลย ทำให้ศาลเห็นได้ว่าการกระทำความผิดตามฟ้องอาจเกิดจากวิธีอื่นซึ่งจำเลยมิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ศาลจึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ผู้เขียนเห็นว่าหลักในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักในการชี้หน้าพยานหลักฐานนั้นศาลใช้หลักเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป ข้อที่ควรระมัดระวังมากที่สุด คือการตั้งรูปคดี และการนำพยานหลักฐานเข้าสืบในศาลซึ่งเป็นหน้าที่ของโจทก์ โจทก์ควรคำนึงถึงว่า ศาลเป็นผู้พิพากษาคดีตามตัวบทกฎหมายและพิจารณาคดีตามพยานหลักฐานที่ปรากฏในทางพิจารณาเท่านั้น โจทก์จึงเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่จะต้องดำเนินคดีให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามกฎหมาย